

Nederlandse Strijdkrachten in Indonesië
WAPENBROEDERS

4e Jaargang
28 Juli 1949
Nummer 17

in dit nummer:

De
rimboekist
van Muara
Lakitan

pag. 22

Matroos tabeh dan . . .

NAAST DE STREEP

Wat dit nummer bevat zul je al bladerende wel bemerken. Ieder artikel heeft zijn gewone of buitengewone historie. Zo is de fotoreportage „Pasar Baru op Zondagmorgen” samengesteld uit enige van de beste foto's van R.V.D. fotografen, die ter gelegenheid van een onlangs gehouden reünie een fotowedstrijd organiseerden. Het hoofdartikel van „Vooruitzien” is gebaseerd op gegevens, ons door het Ministerie van Sociale Zaken toegezonden. Het nieuws uit Nederland werd uit allerlei kranten bijeen gegaard.

Wat aan dit nummer ontbreekt?

De pagina's met copie uit de troep tijden een bloedarm bestaan. Waar blijven ze, onze nieuwe medewerkers met pen, tekenstift en camera?

Uit Noord en Midden Sumatra horen wij geen geluid meer. En toch wordt „Wapenbroeders” gelezen, ge'u'ge de enorme bravenoogst die het leetuur-onderzoek van Dienst Welzijnsveroor- ging heeft opgeleverd. Laat ieder die dit leest eens bepeinzen hoe h'f mogelijk het evenwicht kan herstellen tussen grote belangstelling en geringe copie-inzending.

Wij wachten en gaan door!

DE VOORPLAAT

„Matroos tabeh dan... een laatste afscheidgroet”. Zijn torn in de Oost zit er op. De trossen van het troepen- transportschip zijn losgegooid. Dit- maal geen sluitrol voor Janmaat, maar huistoe... als passagier,

Realaetie

„Wapenbroeders”
Dienst voor Legercontacten
Batavia.

Wapenbroeders

DAGORDER

Het heeft Hare Majesteit de Koningin behaagd mij bij besluit van 8 Juli 1949, No. 2 te benoemen tot Luitenant-Generaal, Commandant van het Leger, tevens Hoofd van het Departement van Oorlog in Indonesië.

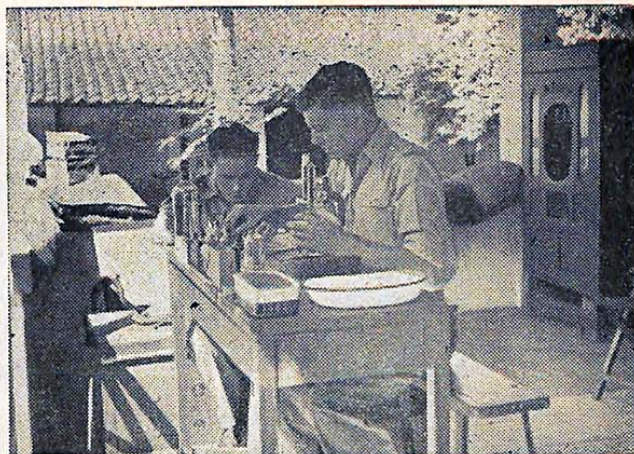
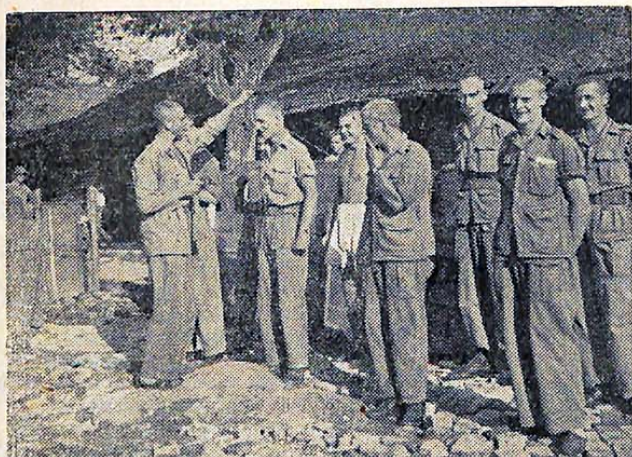
In grote erkentelijkheid voor het door Hare Majesteit in mij gestelde vertrouwen heb ik het Commando over het Leger hier te lande aanvaard.

Ik vertrouw er op, dat de toegewijde plichtsvervulling, waarvan U onder de commandovoering van mijn eminente voorganger hebt doen blijken, niet zal verflauwen.

Werkt allen, beziel door het grote voorbeeld dat Generaal Spoor ons ook hierin steeds heeft gegeven, in stugge vastberadenheid met mij voort aan het volbrengen van onze taak in deze gewesten. De omstandigheden waaronder wij deze taak moeten vervullen mogen dan uiterst moeilijk zijn, nochtans gaan wij, geschraagd door een ongeschokt vertrouwen en gesterkt door de onwankelbare plichtsopvatting voort en zullen niet rusten, alvorens het ons opgedragen doel, het herstel van recht, orde en vrede in Indonesië, is bereikt.

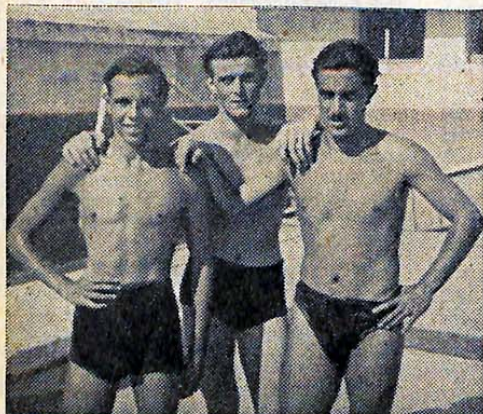
Batavia, 14 Juli 1949.

De Luitenant-Generaal,
Commandant van het Leger in Indonesië,
w.g. D. C. Buurman van Vreeden.

De „meuwen" van het 422e Bat. Infanterie hebben zich al aardig aangepast aan hun nieuwe levensomstandigheden. Voorzitter Henk Haandorp (Alkmaar) inspecteert zijn geschoren-schedels-club. Een kale boel, zo te zien. Rechts: Dokter Westenburg (Bloemendaal) en Sergt. v.d. Ree (Stellendam) aan hun dagelijks werk in het hospitaal van het 422e Bataljon.

WAARGENOMENI

Te SURABAJA werden t.g.v. het 2-jarig bestaan van de 37e Comp. A.A.T., sportwedstrijden gehouden. V.l.n.r. Sold. Barink (Zwolle), Korp. Oerlemans, (Rotterdam) en Sold. Ekl. Meijer (Raalte), de winnaars van de 1e prijs 150 m. wisselslag-estafette.

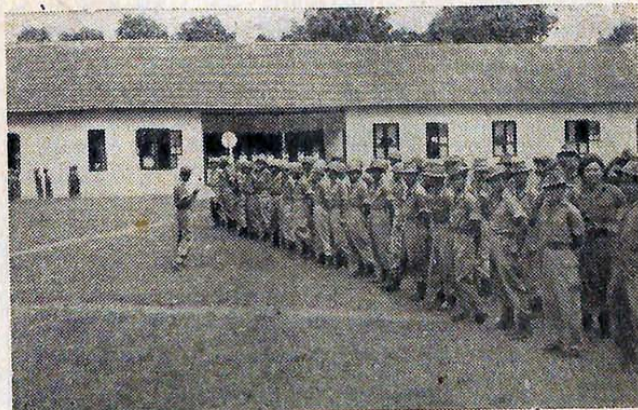
O.V.W.er van Lingen (Bandung) en van der Donk (Utrecht) drinken bij hun zelf gebouwde cantinewagen een zuurzakje op de gezondheid der Huzaren.

Op Djogorogo bij MADIUN wordt een post betrokken. Het dak van de woning is vernield, maar Soldaat Schoneveld uit Bathem, Sold. Ekl. Sytma uit Metslawier en V.d. Zee uit Leeuwarden dragen er zorg voor dat het huis weer waterdicht wordt.

Onlangs kwamen te MALANG 60 jonge Indonesiërs uit Solo aan. Het zijn vrijwilligers voor het Federale Leger en ze zullen een driemaandelijkse opleiding ontvangen van de KNIL-instructeurs. De recruten met hun nieuwe spullen.

Uit de bergstreken rondom het POSSO-meer in Centraal-Celebes komen veel Toradja's als vrijwilligers naar MALANG voor opleiding in het KNIL. Luitenant Buissink houdt appel voor de eerste compagnie Toradja's.

Een paar dagen later

(Vervolg op pag 5)

ZIJN BOEKHOUDING:

<i>Calyptranthes</i>	f. 13.
<i>Rafflesia</i> in pinang & benang	3.
<i>Conopsea</i> (banyu) dikawatiliditje	6.50
<i>Gale-pala</i> (poh. in in Cipinang)	
<i>Blagusa</i> (poh. A.M.V.1 near kamp)	0.50
<i>Pakpudang</i>	3.25
<i>Portia</i> (banyu) <i>Spina</i> <i>Agave</i> <i>Agave</i>	2.50
<i>Glauca</i> <i>Agave</i>	
<i>Brassica</i> (poh. in end of the wall)	0.75
(poh. dikawatiliditje near kamp)	4.
<i>Conopsea</i> (poh. in end of the wall)	1.
<i>Calyptranthes</i>	
<i>Calyptranthes</i>	1.
<i>Calyptranthes</i>	3.25
<i>Calyptranthes</i>	4.75
<i>Calyptranthes</i>	1.
<i>Calyptranthes</i>	1.75
<i>Calyptranthes</i>	3.
<i>Calyptranthes</i>	2.
<i>Calyptranthes</i>	2.
<i>Calyptranthes</i>	1.

4 Croquipes in drie glazen Linnen Squash	4.25
in Gouden Kluis	
Waar Lepel en Sijpel in Glasen (plaatst) worst	3.-
maakte (open)	
Linnen Squash	1.25
Batjanen	1.-
Waar Salticorum in een lang Kierloop	1.25
Linnen Squash	0.75
Batja	1.-
Tien goudjes slag	1.80
Havari restorant (Liefde bij met gebakken aardappelen, worstjes en kopservies en een glaze komkommers)	3.75
Batjanen	3.-
Kippen	1.80
Waar Beepard gewest (Konserven)	2.50
Bij bewaaren van de bestanden van in Consodon	4.75
op een met de gewone worst	
Groote eieren in glas yftheest. Konnamer, een veldje bingjong, een te.	4.25
Lichte Binnecoop (thee met weig)	2.-
Winnende in Kapsang Hongkong	3.-
Batjanen	3.-

TROEPREPORTERS

AANTREDEN

Elt. H. Rignoir, 150116002, Stafcie. 3-Gardereg. Jagers, „C” Divisie.	½ slof
Sld. ekl. W. Scholten, 251629000, V.M. Ma. Vpk. Batavia	½ slof
Sgt. J. G. Glissenaar, Co. pel. 4-10 R.I., Vpk. Batavia.	1 slof
Marech. II C. Pieters, 3 M.P. III te Padang.	½ slof
Sld. J. Kleyn, 5e Hp. V.A.	½ slof
Sgt. maj. J. Dekker, 4-3 Regiment Stoottroepen, „C” Divisie	½ slof
Sld. J. ten Hagen, 250510120, 2-1 A.A.T. Verz. pel, „C” Div. „7 Dec.”	½ slof
Sek. B. W. Hendriksen, 4-3 Regiment Stoottroepen, „C” Divisie	1 slof
Sld. P. A. van Liessum, 2 V.B. Andir, Vpk. Bandung.	½ slof
Tlt. G. Zeyl, 3-2 Regiment Huzaren van Boreel Vpk. Surabaya	½ slof
Kpl. R. Holtes, Verz. pel. „B”, 2e Inf. Br. Gr., „C” Divisie	1 slof
Sgt. M. de Vries, Stafcie. 3 Regiment Stoottroepen, „C” Divisie	½ slof
Sld. M. A. van den Heuvel, Sld. P. Wiendels, 3-3-5 R.I.	1 slof

(Vervolg van pag. 4)

identificeren van de inkomsten en uitgavebedragen, equilibrium in het individuele en sociale financiële bestieren, maar ook door het oog te houden op de imponderabilia, die de toekomst in zich draagt en de daardoor optredende noodzaak tot reservering en opbouw van schok fonds-kapitaal.

„Geld moet rollen”, zei ik balsturig, „het is de wet van vraag en aanbod, die de markt beheerst en met al die eetten, allicht dat die jongen zich bijna pleite eet aan bami.....”

„Puur inflationaire tendenz.....” zei „het” kind, „wat wil je op je brood? Er is hagelslag in twee kleurendruk, chocolade-hagelslag, chocolade-pasta en jachtworst. Of zullen wij maar bij de Chinees gaan eten, ik kan geen hagelslag en opgejaagde worst meer zien.

En jij moet betalen, want ik heb geen huishoudgeld meer en het is pas de 20e.....”

„Inflationair materialistisch opportunisme”, beweerde ik.

En wat het kind toen beweerde, gaat niemand iets aan, maar het was karakteristiek systeemlozig.

Treinbeveiliging

5

DE nachtwacht bestudeerde de tijd op zijn horloge: „Vijf uur, hoog tijd om de treinbewaking er uit te porren”, stapte langs de bedden en begon hier en daar lichamen te schudden. „Hé, jöh, d'r uit, de trein staat te wachten voor de deur”. Het antwoord was een binnensmond gebrom: „Mmmmm”.

Na deze eerste acte begon er al gauw beweging in het hok te komen. Kortstondige geeuw-aria's vormden het begin, waarna een ieder zijn weg vervolgde. De een kon zijn schoenen niet vinden. „Ik heb ze toch beslist hier neergeplant”, terwijl een ander gewappend met handdoek en hompie zeep een duik in het mandihok nam.

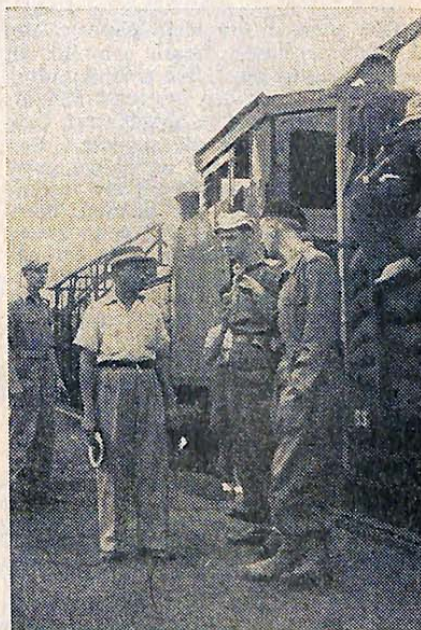
Na een half uur was ieder zo goed als klaar, alleen Pieterse had gisteren een verkeerde broek van de babu terug gekregen. Hij wist beslist niet, wat-ie met zijn broek, waar wel twee Pieterse's in konden, moest beginnen. Hij deed pogingen om er diepe plooiën in te leggen, wat hem tenslotte ook gelukte, maar de hele verdere dag was dit „new look” model het onderwerp van gesprek.

Gepakt en gezakt stapten ze, nog in het donker, als vagebonden naar het station met achter hen aan huppelend het beste nummer van de dag: Pieterse, die al genoeg werk had met het opheffen van zijn broek. Bij aankomst op het station nam de ene helft het kop- en de andere het staartgedeelte van de trein. Het zou een langdurig zijte worden, volgens de berekeningen zonder pech minstens twaalf uur. De bren werd op zijn twee voorpoten gezet en men zocht een goed plaatsje om de zon te ontduiken. Stof- en zonnebrillen werden tevoorschijn gehaald om de ogen tegen asregens te beschermen, nog even werd geïnformeerd naar de broek van Pieterse (het ging naar omstandigheden redelijk wel). De stationschef begon een fluitsolo aan te heffen, de slert wagens zette zich in beweging en al spoedig vlogen we met een gangetje van bijna 80 km. langs de baan. Al mochten we ook gedurende de rit zitten, still zitten was er niet bij.

Afleiding was er voldoende, Janse zag een paar prachtige palmbomen staan temidden van de kleurrijke natuur der laagvlaktes, waarover wij ook algemeen onze bewondering uitspraken. Pieterse zag voortdurend in de verte sarongs lopen. Hij wel, maar wij niet! Zijn hoofd draaide echter met zeer veel interesse om de haverklap een halve slag om. Wij op onze beurt veronderstelden maar, dat hij kleurenblind was.

Ware ovaties kregen we ook de hele dag in ontvangst te nemen van de vele anakjes langs de lijn, die brulden: „Minta rokok!” Zo nu en dan slingerden we maar een goeie Escort het lichterlijf in, gevolgd door een gejoel en gevecht om dat witte staafje in bezit te krijgen.

Dertig kilometer voor Batavia namen we een overstapje op een andere trein om de reis terug te aanvaarden en om tien uur waren we weer op ons punt van uitgang terug. Daar werd de gele-

genheid aangegrepen om een bakje leut naar binnen te slaan en om kwart over tien gingen we weer op weg. Onderweg kwamen we nog een paar ravijnen tegen, waar je behoorlijk diep in kon kijken. In een hiervan lag een aantal zwaar verminkte goederenwagens op de plaats rust, gelijk een stilleven. Tijdens het passeren hiervan zat je hem zwaar te kieren met een gevoel alsof je tussen hemel en aarde zweefde.

Toen wij aankwamen, stond ons diner, bestaande uit nasi putih sama sambal, waar de vlammen uitsloegen, al klaar. In één woord gezegd: We hebben gesmuld, de pot was schoon leeg. Om één uur gingen we weer terug.

Drie uur lang stoomden we door, richting Batavia, drie uur lang weer dezelfde tonelen als op de eerste rit. Het werd op dit tijdstip „Heet, erg heet” en we zochten een goede schaduwplek in de zandbak, maar zelfs deze scheen de zon ons niet te gunnen.

Het einddoel der treinbeveiliging was echter stééngoed, want toen we met razende snelheid ons einddoel naderden, begon het te stort-regenen wat ons een aangename afkoeling bezorgde.

Klokslag halfzeven stapten we uit de zandbak, drijfnat, met stijve ledematen en bruinegebakken gezichten.

Pieterse huppelde weer achter ons aan met zijn broek driedubbel geknoopt, een fantastisch gezicht. Het was echter zijn geluk, dat de zon onderging en het meesterwerk niet erg zichtbaar meer was. 's Avonds herhaalde de hele treinreis zich onder onze klamboe, evenwel meer in de vorm van fantastische scenes. Vooral die broek van Pieterse.

Jgr. C. J. van Hensbergen,
No. 25.02.21.028.

Wapenbroeders

' Dit dorp zal blijven

HET is maar een klein plaatsje. Het ligt verscholen tussen een dijk en een Chinees kerkhof. Een groepje huizen waartussen de paden gestrooid zijn als linten tussen bloemen op een graf. Omringd door palmen als waaiers. Een grote weg voert naar de nabije grote stad. Nu en dan passeren grote vrachtwagens, volgeladen met zakken, doen even het stof van de weg opwarrelen en neervallen in de toko's en de warongs op de hoek en zijn dan weer verdwenen. Elk uur passeert een autobus, die het contact vormt tussen het dorp en de passar in de stad. En verder heerst er in dat dorp de landelijke rust. Van dit dorp wil ik U vertellen. Geen schokkende gebeurtenissen. Geen moord of ontvoering. Geen schandaal of andere geruchtwekkende gebeurtenis. Want voor al deze dingen is dit dorp te klein. Ik wil U

alleen maar vertellen van de mensen van het dorp en van het leven in dit dorp. Wellicht om U jaloers te maken. Op mij, die het mocht zien.

's Morgens vroeg ontwaakt het dorp. De deuren van de gedekhuisjes zwaaien open. De kinderen buitelen er uit. De mannen gaan naar hun sawah of naar de velden van de suikerfabriek, anderen gaan naar de passar of naar de fabriek in de stad waar zij werken. De Chinese bewoners van het dorp gooien de houten blinden van hun toko's open en stallen hun waren uit. In de kleine fabriekjes in het dorp zelf begint ook het werk. Tegenover mijn woning is een katjang-fabriek gevestigd. 's Morgens vroeg komen er zakken met het product binnen en begint het kloppen van de doppen. Vrouwen — jonge meisjes soms — slaan met knuppeltjes op de doppen. Anderen zeven ze.

Het dorp heeft geen officiële passar. Maar de afstand naar de passar in de stad is niet gering. En daarom is er een passar à l'improvisé. Vanuit de omliggende dorpen komen de kooplustigen en de verkooplustigen naar dit dorp, hun manden op het hoofd meedragend. Gekleed in bonte baadjes met stemmig gekleurde sarongs. Zij betalen hun 15 cent en strijken langs de weg neer. Dan wachten zij tot er een koper komt opdagen. Zo'n passar is een lust voor het oog. Maar niet voor de Westerse neus, die zich stoot aan allerlei lugubere geurtjes.

In de kalmte zijn de vrouwen onderwijl aan het wassen. Op een rotsblok in de kali worden de baadjes uitgeboend. De vrouwen staan bij het wassen met de benen in het water. De sarong opgeslagen weliswaar, maar toch wordt deze nog bijna altijd nat. Maar wat hindert dat? Even in de zon gelopen en ze is weer droog. Na de was gaan de kleren in een mand en bij het eigen huis worden ze te drogen gehangen. En 's avonds als de echtgenoten thuiskeren van het werk, liggen schone baadjes klaar.

De dag gaat snel voorbij in de tropenwereld. Reeds vroeg daalt de zon en is er de avond. Op de driesprong, schuin tegenover mijn huis, is iedere avond conferentie. Jonge en oude dorpsbewoners komen samen bij het huisje van de kampongwacht en praten samen over de dingen van de wacht. Een oude vrouw probeert er haar zakjes van palmblad gevuld met katjang te verkopen. Een ander stalt de Javaanse kretek-sigaret te koop uit. Een houtvuur brandt. Langzaam hult Java zich in een nachtgewaad.

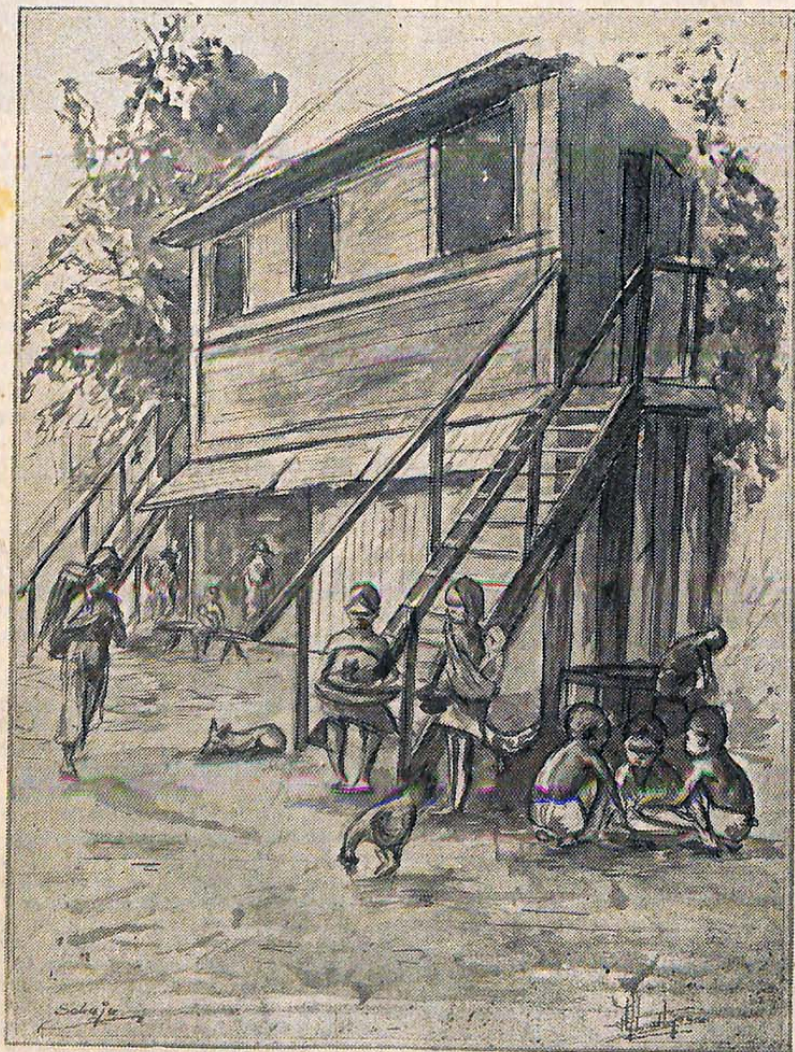
De hadji komt ook even kijken, vergezeld van enkele van zijn leerlingen. Als ik er bij kom en hen groet, klinkt een vriendelijke groet terug. Tabeh toean. Mijn hond wekt hun lachlust op. Het is een klein, bruin mormel van twijfelachtige afkomst, dat ik eens aantrof in een onbewoond huis in Niemandland, toen maar meenam om hem niet meer kwijt te raken. Ze lachen weer als hij achter de kippen aanrent, die ternauwernood achter een heining van gedek weten te ontkomen. Luid blaffend komt Mormel bij me terug. De luiken van de toko's gaan weer dicht. Door de openstaande deuren walmt wat petroleumlicht naar buiten. De saté-verkoper rinkelt wat met z'n belletje. Ik bezwijk voor de verleiding. Een gulden voor 40 stuks. Als ik ze heb opgegeten is bijna iedereen al verdwenen in zijn huis. De hadji met zijn leerlingen, de oude man, die altijd vol trots zijn kleinzoon meedraagt, de katjangverkoopster, allen.

Ik ga ook naar huis. De dag is voorbij. Nog even maak ik een praatje met de kampongwacht en dan sluit ik ook de deur van mijn huis.

Ik ben hier maar tijdelijk. Eerstdaags komt er een bevel en moet ik weer naar elders. Maar dit dorp zal blijven. Het zal zich handhaven tegen alle opdringerige moderniteit. Met haar goedmoedige beslotenheid en haar beschermende beperktheid.

En ik — eenmaal teruggeroepen naar het dolle leven van snelheid en vaart — zal jaloers zijn op dit dorp. En terugverlangen.....

H. J. Reyn.

Chauffeursleven in de Hulu Sungai

7

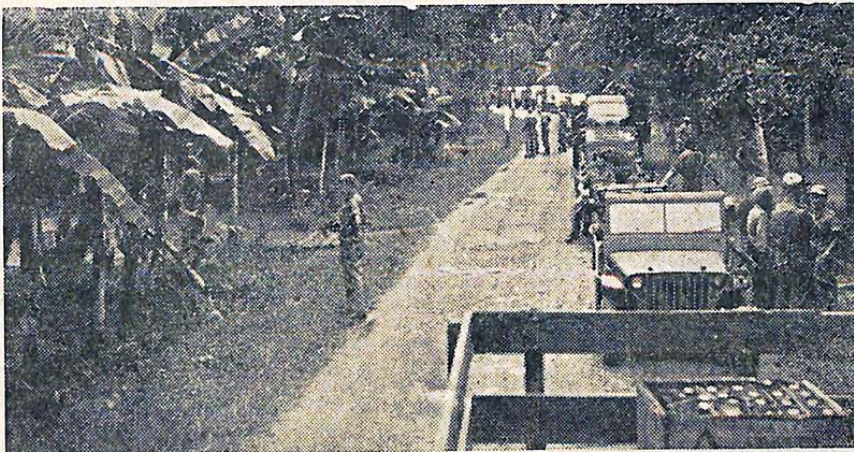
DAVEREND en stotend over een van gaten vergeven weg, dondert een convoie. De wagens zijn zwaar beladen met allerlei waar: benzine, olie, levensmiddelen, cigaretten, enz., enz., dingen, die de troep nodig heeft wanneer ze buiten ligt. Natuurlijk mag de post nooit vergeten worden, immers dat is het enige contact met thuis en elke „pier“ staat er naar uit te kijken.

De chauffeurs hebben hun handen vol met de wagens, want het heeft weer eens eventjes geregend en de wegen zijn modderbad geworden. De rivieren traden hier en daar buiten hun oevers en hele stukken weg stonden blank, nu is het water gezakt en de verharde zandwegen tonen de „grappige“ gevolgen van dien. Slingerend, schuivend en glijdend, af en toe slippend, gaat het langzaam vooruit met hevig kreunende motoren. Dan zakt een wagen in de prut en zit vast. Er worden krasse uitdrukkingen gebruikt. Een kerel steekt zijn duim op tegen z'n maat, die net langs een weggeslagen stuk weg „scheurt“ en al slippend door de prut schuift. Het betekent: „Best werk. Goeie.“ De ogen zijn geconcentreerd op de weg en kauwend op een wekenoud stukkie kauwgum gaat het voort. Elk gat, kei of modderpoeltje wordt omzeild of „genomen“.

Ver vooruit zien de ogen en als er weer iets nieuws op komt is, iets dat weer „bloedlink“ kan worden, staan de kaken stil en kan het brokkie gum even tot rust komen. Achter het stuur zit ie dan, alles automatisch nauwkeurig berekenend, wikkend en wegend, soms 300 km. achtereen met af en toe een „loop“-rust om dan weer verder te gaan, want ze moeten ook nog de 300 km. terug en dat is geen „snippie“ van niks!

Pet schuin ergens achter op het hoofd, een dot krullen waaiend in de wind, verwoed kauwend en blikkehard van zenuwen, dat is de vertegenwoordiger van Friesland in het convoie. Zijn ogen zeggen het „Fryslân Boppe“.

Het leven van een chauffeur is zo heel anders dan dat van een „zandhaas“. Ruste-

„300 km achtereen met af en toe een „loop-rust“.

loos rijden ze maar en ze weten niet van ophouden. De uitgestrekte moerassen met hun kleurige bloemen, de stille alang-alangheuveld met hun trillende warmte, de koele bossen met hun mufte lucht 't is hen allemaal eender. Zij zien geen schoons meer in de natuur.

Slechts de lange eenzame weg. Warmte geeft stof en pijnlijke ogen. Koelte betekent regen, modder en concentratie. Dit is „hun“

leven, daar houden ze van. Het gaat hier om een sport, die alleen zij kennen, een sport, die iedereen waarderen kan, die ergens in een rimboepost als vergeten naar hen staat uit te kijken. „Kerels van de weg, rijdt ze en gaat zo voort“. We bewonderen jullie in stilte. Praten er over doet jullie toch maar blozen.

O.M.

Mijnheer de Redactie

Pulu Paja, 16 Juni 1949.

IK wou U vragen of U dit in Wapenbroeders ken zetten en of ze willen op houden met mijn al die dingen op mijn dak te sturen want overlaats sturen ze mij een generator noemen ze zo'n ding voor electrisch licht te maken en ik heb vijftien jaren met gewone petrolielampen gedaan en ken mijn pensioen ook wel zonder generator halen.

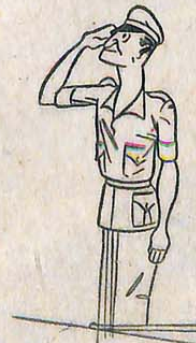
Affijn ze hebben dat zaakje neergepoot in de tangsi vlak bij de pintoe dan ken de wacht er 's nachts een oogje op houden en een paar jongens van de genie hebben draden en lampen vastgeschroefd en bij de poort staat ook een lamp en daar hebben ze van een oud peterolleblik een schijnwerper op gemaakt en als het licht brand ken je met fatsoen niet meer in de pijp over dienststaangelegenheden praten want je glas trilt van de tafel en het is zonde van de jenever die er over de grond gaat en ik lust die flauwekul niet na vijftien jaren dienst.

Nou staat gisteren die lange Timorees van mijn aan de poort en de inspecteur van politie komt met zijn pickup aanrijden om even een biertje te halen in de pijp dat doet hij wel weer om de toestand even met mijn te kennen bespreken en die Timorees wil zeker lollig wezen en klimt in zijn Lee Enfield en zit gelijk met zijn bajonet tussen de draden te prikken en de blauwe vlammen slanen eruit en in zijn verbouwerdheid laat hij het geweer uit zijn tengels glijden en natuurlijk gaat het ding af en de hele zaak in het donker en iedereen schrikt zich het heen en weer en de chauffeur van de inspecteur van politie gaat boven op het gaspedaal staan en schiet zo

met zijn wagen door het trappie heen en onder de pijp en pikt zo onderweg nog een paar neuten mee want alles staat hier op palen vanwege de vochtigheid en het was een hele rameh.

Het zaakje is natuurlijk weer in orde gekomen met een varken en een sappi op schuld die de brenschutter in de donkertje voor de commissie heeft getrokken ik heb die vent nooit vertrouwd, mijn te gauw opgewonden. Maar de wagen van de inspecteur staat nog onder de pijp want als wij die wegrijden zakt de pijp in mekaar omdat hij die neuten heeft meegepikt en de vloer kraakt nou al als die dikke bos architect binnenkomt en ken ik nou me peterollelampen terugkrijgen want het hele kampement is kapot van de zenuwen als dat rotting 's avonds aangaat.

Ik verblijf meneer de redactie.

Sgt. Haan, Albertus de.

Modder, pech en hitte. Het is in de Hulu Sungai als overal anders, alleen eenzamer.....

Wapenbroeders

Wij zien tegen een schip op.....

EN dat gaat nog zó maar niet. Een brief van een hoge instantie, een havenpasje..... en dan maar wachten..... „Hij” is twee uur te laat..... „Hij” loopt maar vijftien mijl..... En de zon is precies op tijd en schijnt onbarmhartig op het havengebied van Semarang. En dus op ons. De roestige ex-LCT, die ons naar „hem” toe zal slepen, zo’n paar mijl de Javazee in blaakt. Vanwege het praktische wordt de tent maar weggenomen, er zullen straks een paar honderd verse jongelui, zo uit Nederland op de LCT komen. „Gaaf U er maar vast op!” En we gaan. En een asthmatisch bootje met niet al te bevaren bemanning komt voor ons liggen, en na veel vijven en zessen gaan we de haven uit. Ieder van ons zo’n beetje in spanning.

De ene is uit Solo gekomen om zijn broer, Hofmeester, te zien, een ander zal een volle neef gaan begroeten, en „hij” is er nog niet.

Maar als we net buiten het piertje zijn, doemt „hij” in de verte op.

Twee motorbootjes met „mensen-dier-van-zijn” puffen ons voorbij..... een beetje ironisch om zó veel log gewicht, dat zó langzaam gaat, om zó veel vergane glorie. Maar goed..... als „hij” zijn anker heeft laten vallen, komen we ook in de buurt. „Hij” is ’n knaap en ieder vrij plekje is ingenomen door van die nog niet bruingebrande jongelui, die achter een hoop brande een heel klein piezeltje verlegenheid verbergen. En na veel gepeuter lag de LCT langszij, en de valreep van de tweepijper mondde keurig netjes op het dek uit. Bovenaan stond, als naar gebruik, een officier van ’t schip. Je verwachtte, toen je daar beneden op ’t matje stond, van boven te horen (als in ’n goed Amsterdams bovenhuis): „Vandaag niet!” Maar niks..... we mochten kijken,

naar boven, naar die reusachtige massa staal en hout, en we mochten „boven komen”. De commissie voor ontvangst was niet voor ons bedoeld..... „loopt u maar rond”.

Nu willen we heus geen beschrijving geven van zo’n verzameling infanteristen, huzaren, matrozen en mariniers. Ze zijn eigenlijk, met de nadruk op eigenlijk, nog zo onschuldig. Zulke kerels, die na een paar dagen in dit rare land moeten rond patrouilleren, die na een paar maanden al Maleise woorden in hun taaltje hebben, die na een jaar hun verlof in de grote stad komen doorbrengen en zich dan zouden verwonderen hoe „model” ze deden, daar op dat schip.

Zij zijn zo lekker ongedisciplineerd-gedisciplineerd, ze zweten nog zo keurig

van zorgzaamheid van zorgvuldig aangekweekte en nog zorgvuldiger bewaarde gewoontjes. Van ’n ijsje op Zaterdagavond met Marietje na het bioskopie..... Van ’n kopje koffie, ’s Zondags na de kerkgang. En dat alles wordt niet mee aan boord genomen. Aan boord komen Hollandse jongens in uniform..... en van boord gaan Hollandse jongens in uniform, die al iet of wat ontbolsterd zijn. Die weten dat ze in een andere, grimmige wereld komen.

En evenzo vrolijk gaat de grote trom mee van boord. En even zo vrolijk gaat er een gejuich op, als het bataljon Infanterie, dat ontscheept is, zijn achterblijvende makkers voor het laatst begroet. We zijn blij dat we het meegemaakt hebben. We keken tegen een groot schip op..... maar meer nog tegen zijn lading”.

Meijer.

OPSTOOTJE

HET was op een dag in ons arbeidzaam leven, dat wij door onze broodheer naar een officiële instantie gezonden werden, die ook in onze eminente woonplaats zetelt. Wij gingen dus op weg en verkeerden die dag in een goede luim. Terwijl een vrolijke zon de straten overgoot, hadden wij echt van die hoog-culturele gedachten, gedachten die van elke grondstoffelijke onthloot waren.

Zo liepen wij dan door een van de drukke winkelstraten en daar bemerkten wij halverwege, juist tegenover een grote wijnhandel, een hele groep lieden, die op de rand van het trottoir staande, vol aandacht naar iets aan de overkant keken. Gij begrijpt, wij bleven óók even staan. Als er iets bijzonders is, dan zijn wij daar graag bij. Aan de overkant was echter alleen maar een bedelaar te zien en wij, met onze ruime levenservaring, konden dat nu niet zo iets apart noemen. Wellicht dat men wachtte op iets zeer bezienswaardigs, dat uit die wijnhandel moest komen. Het zou het beste zijn, dat wij ook maar even bleven staan, wie weet of wij straks op kantoor geen sterke verhalen zouden kunnen vertellen.

Ha! Wij zagen in gedachten de kerels reeds zitten luisteren, met hun op sensatie beluste ogen uitpuilend van verlangen!.....

Het wachten duurde evenwel lang en er gebeurde niets. Trouwens ook bij onze medekijkers was enig ongeduld te bespeuren. Wij lieten onze blikken eens om ons heen dwalen, zo over de wachtenden, tot.....

Wij werden plotseling erg wee. Het schaamrood steeg ons naar de wilskrachtige kaken en wij wensten ons mijlenver, in Indonesië terug desnoods. Want we hadden een bordje gezien aan het eind van de rij, een bordje met opschrift „Bushalte”.

Sld. J. H. Dekker.

Met de meeste stelligheid geloof ik dat de enige voorwaarde voor absolute veiligheid voor welk land ook deze is: internationaal begrip en samenwerking.

Gen. Eisenhower.

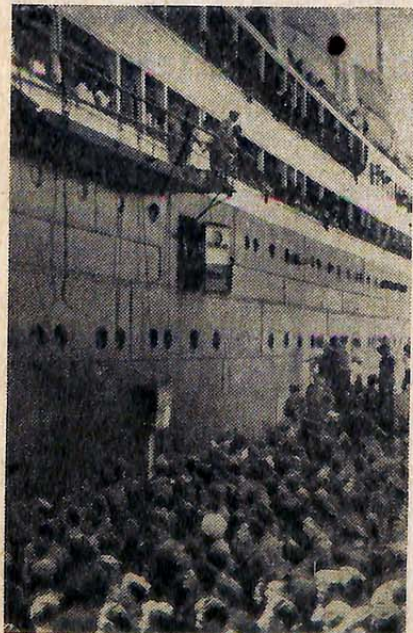
Er is hier niks van oppoetsertij.....

in hun nieuwe groene pakjes, — en die lopen door omdat ze vanwege de hitte hun hemmetje hebben uitgelaten.

Ze eten, zonder erbij te denken hun laatste appel en ze vergeten dat ze in drie jaren die goddelijke smaak niet zullen proeven. Ze eten hun rijst met vork en mes en ze vloeken er nu al op..... ze hebben het nog druk over de „aopies” die ze moeten meenemen.....

En wij, die eigenlijk ook nog maar baroes zijn..... al hebben we in onze eerste jaren hier heel wat gezien en gehoord, we zien niet alleen tegen dat schip op, maar vooral — en met eerbied — tegen zijn passagiers.

We kennen allemaal die Amerikaanse oorlogsfilm, die keurig aangeklede Amerikaanse filmsoldaten en die opgepoetste, netjes opgemaakte en gepermanente Amerikaanse vrouwelijke soldaten, die verpleegsters, enz..... Er is hier niks van oppoetsertij..... er is hier de eenvoud van Jan de Soldaat, die weggerukt wordt uit z’n wereld, z’n wereld van netheid,

Al iet of wat ontbolsterd.

Wapenbroeders

God en Soldaat

De soldaat:

God, ik las in een tijdschrift over de roeping van de jeugd. Een oudere schreef daarin met bittere woorden over ons gebrek aan bezieling en vertrouwen. Hij verweet ons de lichtzinnigheid, waarmee we proberen de toekomst te vergeten. Hij noemde ons minachters van het gezag, afbrekers in plaats van opbouwers. God, ik vraag me af, wat U over ons denkt. Is ook Uw oordeel, dat de harten doorgrondt, bitter en vernietigend? Of vinden wij bij U begrip?

Vinden wij bij U nog de liefde, die ons rust en kracht terug moet geven. God, waarom bent U niet dicht bij mij en mijn kameraden.

Hoe komt het, dat tussen U en ons een muur staat. Hoe komt het, dat we iedere dag meer van ons geloof verliezen. Uw Wet als ballast over boord smijten en alles verder op zijn beloop laten. God, God, weet Ge dan niet, dat wij U nodig hebben, juist als wij niet meer om U vragen?

en het is alsof God hem antwoordt:

Soldaat, jouw opstandigheid en jouw verbeteren woede zijn Mij liever dan de lip-pentaal van velen, die zich Mijn volgelingen noemen.

Jouw in uniform en oorlog geharde jeugd kent geen middenweg en geen compromis. En het is goed zo. Men is vergeten, dat Ik Mijn Koninkrijk slechts voor geweldenaren bestemd heb. Voor hen, die na harde, ontmoedigende strijd nog de kracht bezitten de hemel te bestormen. Soldaat, Ik ben de Geweldige, waarvoor hemel en aarde zich in het stof buigen. In de ruige onmetelijkheid van dit land vind je een spoor van hetgeen

waartoe Mijn scheppende Almacht in staat is. Soldaat, heb jij daar ooit aan gedacht op je patrouille, op je wacht. Heb je ooit een ogenblik jezelf tegenover Mij geplaatst?

Tegenover de Koning der Koningen, in wiens krijgsdienst je het voorrecht hebt te mogen dienen.

Soldaat, Ik aanvaard je opstandigheid en je niets ontziende woede.

Ik zal je behandelen zoals ik altijd Mijn weerbarstige gewelddenaars behandeld heb. Zoals Ik een Saulus tegen de grond sloeg en hem met geweld naar Mijn hand zette. Mijn oordeel over jou en je kameraden is niet verbitterd en vernietigend. Ik heb je in Mijn dienst geroepen juist in deze tijd, nu het lijkt alsof de duivelse machten mij terugdringen uit de maatschappij. Omdat Ik kerels nodig had, mannen aan wie ik het kan overlaten Mijn eer en Mijn rechten te verdedigen. Mannen, versta je, geen sufferds,

geen doetjes, geen halfwas-christenen maar kerels van staal, waartegen de aanval te pletter loopt. Dit is Mijn antwoord op je vraag. Ik spreek mijn oordeel pas over je uit, wanneer je Mijn opdracht vervuld hebt. En die opdracht luidt: Doe wat Ik wil in je soldatenleven.

Lieg niet, steel niet, vergooi je niet, houd je mond over een ander en zorg voor je kameraad als voor jezelf. Als je een dag probeert in jouw leven Mij uit te voeren, zul je precies weten hoe zwaar de strijd is en hoeveel er mankeert aan je man-zijn. Maar ook dan pas zul je ervaren hoe dicht Ik bij je sta, hoe licht Mijn juk is te dragen en hoeveel liefde Ik voor je over heb. Want zoals Ik eenmaal Mijn vrienden en vechters zocht temidden van vissers, tollenaars en handwerkslieden, zo zoek Ik ze ook vandaag, temidden van chauffeurs, patrouillesjouwiers en harde, eerlijke soldaten.

Miles.

WAPENBROEDERS GEVALLEN

IN DE PERIODE VAN 19 TOT EN MET 25 JUNI 1949

K.L.

Sld. G. Fokker	No. 260811095
Sld. A. v.d. Vorm	" 260213027
Sld. ekl. P. J. Lockx	" 280422333
Huz. C. F. Coois	" 260323017
Huz. J. T. M. Hovius	" 260527112
Huz. G. H. de Ruyter	" 270214119
Sld. L. Bos	" 280613758
Sld. C. C. Servaas	" 280324426
Kpl. L. Meurink	" 251027084
Huz. ekl. H. v.d. Sanden	" 250228083
Sgt. A. W. Schut	" 271121222
Sld. J. A. M. v. Griensven	" 251013118
Sld. M. v. Happen	" 250827020
Sld. A. C. v. Dongen	" 270815067
Sld. J. H. J. Albers	" 280425728
Sld. ekl. J. Cella	" 250521066
Sld. J. L. v. Nuland	" 261120075
Sld. P. H. Linszen	" 260729065
Sld. A. T. Burghouts	" 280407211
Sld. K. Drinkwaard	" 281015243
Sld. ekl. H. P. Swinkels	" 280528694
Sld. M. Bartels	" 280307731
Sld. J. H. Dekker	" 281109420

K.N.I.L.

Men. sld. tkl. Inf. H. Kairupan	No. K. 124719934
Jav. sld. tkl. Genie Madsarun	" K. 104718345
Jav. sld. ekl. Inf. Parlan	" 31994
Jav. sld. ekl. Sanamin	" 15275
Jav. sld. tkl. Inf. Slamet	" 15892
Amb. sld. ekl. Inf. A. Patty	" 25204
Amb. sld. tkl. Inf. E. Kunu	" K. 11469155
Snd. sld. ekl. Inf. Mohamad bin H. Daud	" 25720
Amb. sld. tkl. Inf. F. Redo	" K. 124616308
Amb. sld. tkl. Inf. L. Maipauw	" K. 5462093
Jav. sld. tkl. Inf. Tukmin	" K. 7463144
Eur. Olt. Inf. A. R. W. de Vries	" 85453
Mal. sld. tkl. Inf. Munasih	" 281301061
Tim. sld. tkl. Inf. Mama, Tius	" K. 14710735
Men. sld. tkl. Inf. W. F. Wakulu	" K. 84716628

vermist

Een der vorige verlieslijsten dient te worden aangevuld met:

K.N.I.L.

Sld. tkl. Sutarmir Martodikromo	No. 49098
---------------------------------	-----------

Wapenbroeders

Springplank naar de toekomst

Vakarbeiders hebben de toekomst. Deze waarheid kwam opnieuw scherp naar voren op de Nationale Demobilisatiedag, waarvan wij in een vorig nummer een verslag brachten. Via de Rijkswerkplaatsen worden de ongeschoolde demobilisanten onder goede sociale voorwaarden voor dit vakmanschap opgeleid. Voor de wijze waarop dit geschiedt vragen wij deze week de aandacht.

DOOR het ontstellend tekort aan geschoolde arbeidskrachten is de vakopleiding van volwassen arbeiders ook in ons land na de oorlog in het brandpunt van de belangstelling gekomen. De reeds lang bestaande Rijkswerkplaatsen voor Vakontwikkeling werden met deze scholing belast.

Zij werden daartoe door het Rijksarbeidsbureau gereorganiseerd en aangepast aan de behoefte van het ogenblik. Behalve dat voor de deelnemers goede sociale voorzieningen werden getroffen, werd ook een geheel nieuwe opleidingsmethode ontwikkeld, waarover een en ander in korte trekken hieronder volgt.

Wat wordt van een moderne vakman vereist?

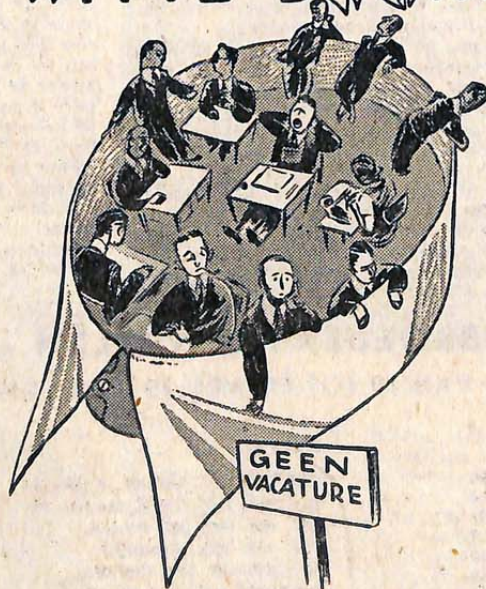
Het was van meet af aan duidelijk, dat de vakopleiding van volwassenen aanpassing behoefde. Zij moeten door korte efficiënte cursussen ingewijd kunnen worden in de geheimen van het vak. En ook moet meer dan voorheen aandacht geschonken worden aan het arbeidstempo van de leerling om hem in staat te stellen in korte tijd in het normale bedrijfstempo te kunnen mee werken. Daartoe werd een z.g. „grote vak-analyse” gemaakt. Er werd nagegaan wat een volledig geschoolde vak-arbeider moet kennen en kunnen. Het bleek al spoedig dat de eisen, die aan de moderne vaklieden moeten worden gesteld, geheel verschillend zijn van de vroegere. Zo werd b.v. vóór de oorlog algemeen aangenomen dat een volledig geschoold vakman moest beschikken over een zekere tekenvaardigheid en min of meer ingewikkelde constructies moest kunnen ontwerpen. Dit behoort thans niet meer tot de functie van de vakman; nu moet hij vlot kunnen tekening-lezen en schetsen. Door deze analyse werd een inzicht verkregen in de omvang van de verschillende vakgebieden. Zo kon men zich een duidelijk beeld vormen van de materie, die door de leerlingen moest worden verwerkt.

Het ontwerpen der leerprogramma's.

Bij het opstellen van de verschillende

cursussen werd er van uitgegaan, dat in een scholingswerkplaats het vak niet in zijn volle omvang onderwezen kan worden. Hier kan de leerling het slechts brengen tot „vakman zonder routine”. Dus geen volledig vakmanschap, want dat sluit in zich een grote dosis routine. Het is aan de bedrijfswerkplaatsen overgelaten de personen in kwestie deze nodige routine bij te brengen. Deze nascholing in de bedrijven vormt dus een noodzakelijke aanvulling van de opleidingsmethode in de Rijkswerkplaatsen en de ervaring leert, dat indien dit gedeelte wordt verwaarloosd het uiteindelijke resultaat nihil is.

Er zijn al te veel mensen
met 'n
WITTE BOORD

Nederland heeft **VAKLUI** nodig!

Bij het ontwerpen der leerprogramma's werd er rekening mee gehouden, dat de z.g. „grote” vakken (bankwerken, timmeren, electricien, meubelmaker) meer inzichtsmoelijkheden bevatten dan de „kleine” vakken als metselen, lassen, enz.

Daar de duur van de opleiding in de scholingswerkplaats hoofdzakelijk wordt bepaald door de omvang van deze inzichtsmoelijkheden, staat er voor eerstgenoemde vakken dan ook een langere

opleidingstijd dan voor de laatstgenoemde.

De handvaardigheidsmoelijkheden — en dit geldt voor alle vakken — zijn in twee à drie maanden te overwinnen. Vandaar, dat de scholingstijd voor de grote vakken 7 à 8 maanden en voor de kleine vakken 3 à 4 maanden bedraagt.

Buiten de grote vakanalyse was het nodig „kleine vak-analyses” te maken, waardoor men inzicht kreeg in de moeilijkheid van iedere handeling afzonderlijk. Hierbij werd onderscheid gemaakt tussen de materiaal- en bewegingsmoelijkheden.

Rhythmische oefeningen

Voor het gemakkelijk overwinnen van de bewegingsmoelijkheden werden series arbeidstechnische vooroefeningen ontworpen. Deze oefeningen worden aan het begin van een cursus gedurende één uur per dag in groepen van zes leerlingen gehouden. De leerlingen maken de voorgeschreven bewegingen op daarvoor speciaal ontworpen apparaten in een tempo, dat door de werkmeester op een slaginstrument wordt aangegeven. Vandaar de naam rhythmische oefeningen, terwijl de leerlingen bij voorkeur spreken van „rumba”. Men zal hierin zonder moeite de verwantschap met de moderne sporttrainingsmethode herkennen.

Praktijk-cursus en tekening-lezen

Het overwinnen van de materiaal- en inzichtsmoelijkheden wordt mogelijk gemaakt door de verschillende praktijk-cursussen en cursussen voor tekening-lezen. De praktijkcursussen bevatten natuurlijk niet veel nieuws. Wel zijn ze evenals de cursussen in tekening-lezen verdeeld in series. Elke serie bestaat uit ongeveer 10 werkstukken (opdrachten), die zodanig gekozen zijn, dat de som van de materiaal- en inzichtsmoelijkheden van het eerste werkstuk, beneden het bevattingsvermogen van de gemiddelde leerling blijft. De volgende opdrachten van dezelfde serie nemen telkens zoveel in moeilijkheden toe, dat de laatste opdracht van de serie boven dit gemiddelde bevattingsvermogen uitkomt. Hierdoor wordt bereikt, dat de gemiddelde leerling bij de begin-werkstukken hoge prestaties kan leveren, doch aan het eind van de serie ondervindt, dat hij zich geheel moet geven om vakman te kunnen worden.

Premie-stelsel

Alle opdrachten worden uitgevoerd in een z.g. dubbel premiestelsel. Voor elke opdracht is een tijd vastgesteld; hierdoor ontstaat spreiding, zelfs bij het gelijktijdig begin aan een cursus, zodat vrijwel alle leerlingen aan verschillende werkstukken bezig zijn. Dit bevordert de zelfstandigheid.

Heeft een leerling meer dan de gestelde tijd nodig voor zijn werkstuk dan wordt hem een laag tempocijfer toegekend; kortere werktijden verhogen de tempocijfers. Behalve op tempo wordt elk werkstuk ook op kwaliteit gewaardeerd, met behulp van de gegevens, die door de

Bij het Spoor- en Autobedrijf der N. V. DELI SPOORWEG MAATSCHAPPIJ bestaat gelegenheid tot plaatsing van enkele EUROPESE TECHNISCHE en ADMINISTRATIEVE krachten. Schriftelijke sollicitaties te richten aan de Afdeling Personele Zaken, Serdangweg 14, Medan.

DE NEDERLANDSE HANDEL-MAATSCHAPPIJ, N. V. Factory-Batavia heeft plaatsing voor enige ASSISTENT ACCOUNTANTS in het bezit der Acte M. O. Boekhouden en het Staats Practijk Diploma. Sollicitaties, liefst schriftelijk, aan de Secretaris der Factory, Batavia-Stad.

JAVASTAAL STOKVIS N.V. VRAAGT voor haar bedrijven in Indonesië gediplomeerde BOEKHOUDERS, liefst met praktijk-ervaring, en TECHNISCH-ADMINISTRATIEVE KRACHTEN, met diploma M.T.S. of eindexamen T.H., eveneens liefst met praktijk-ervaring. Sollicitaties, uitsluitend schriftelijk, aan Javastaal Stokvis N.V., Afdeling Personeel, Kramat 4, Batavia.

(Vervolg van pag. 10).

reeds genoemde arbeidsanalyses werden gewonnen. Op grond van deze dubbele waardering kan wekelijks een premie van f 2.50 worden behaald. Dat dit tariefstelsel in het vakonderwijs zeer goed voldoet, bewijzen de prestaties, welke in de werkplaatsen worden geleverd.

Men heeft geconstateerd, dat de leerlingen tonen lust te hebben in het werk en zich vijfenveertig uur per week inspannen, teneinde zo vlug mogelijk het vak te beheersen. Doch, al is het van onschatbare waarde, dat de leerlingen willen, zij moeten ook kunnen.

Een leerling, die de nodige capaciteiten mist, kan geen vakman worden, welke kosten en moeite er ook aan besteed worden.

Daarom worden allen, die zich als leerling aanmelden psycho-technisch getest. De uitslag hiervan geeft een aanwijzing of en voor welke categorie van vakken een kandidaat geschikt is.

Op het ogenblik zijn er 33 Rijkswerkplaatsen in Nederland, terwijl in het Noorden van ons land nog enige worden opgericht en reeds bestaande uitgebreid. In 1948 beëindigden 4652 deelnemers met succes een cursus, waaronder 1180 metzelaars, 1080 timmerlieden, 1235 bankwerkers, 405 lasser en 364 electriciens.

1117 gedemobiliseerde militairen namen Rijkswerkplaatsen kunnen jaarlijks ongeveer 5 à 6000 geschoolde jongemannen aan het Nederlandse bedrijfsleven worden toegevoegd. Een getal, dat als het moet, nog aanmerkelijk kan worden verhoogd, want het tekort aan vaklieden mag geen beletsel blijven voor de noodzakelijke ontplooiing van onze Nederlandse industrie. Nederland heeft vaklui nodig!

WELKOM IN AMERIKA!

Drie en dertig jonge Nederlandse boeren kwamen voor zes maanden naar Amerika, om daar de nieuwste methodes op agrarisch gebied in de praktijk te bestuderen. Zij zullen op de boerderijen in de Verenigde Staten de nodige kennis op kunnen doen van de ver doorgevoerde mechanisatie in het landbouw- en zuivelbedrijf. Kennis die op de eigen boerderij in Nederland ten nutte gemaakt kan worden. Deze trip werd in het kader van de Marshall-hulp georganiseerd door het Amerikaanse Instituut voor Economische Samenwerking.

Examen-nieuws

Middenstandsdiplooma

EXAMENS staan weer voor de deur:

Op 1 en 2 September zal in Indonesië het 3de Middenstandsexamen Algemene Handelskennis worden afgenomen.

Enkele militairen zullen zich afvragen: „Moet ik ook een Middenstandsdiplooma hebben, als ik van plan ben in Nederland een zaak op te zetten?” Het zijn zij, die al eerder aan de studie waren en toen een of ander diploma behaalden.

Er is nu een lijst samengesteld van diploma's, die door het Ministerie van Economische Zaken in Nederland aangewezen zijn en die als bewijs van voldoende handelskennis bij de aanvraag van een vestigingsvergunning worden aanvaard, of op vertoon waarvan een ministeriele verklaring kan worden verkregen. Bezitters van de in deze lijst genoemde diploma's behoeven dus geen Middenstandsdiplooma te behalen. De lijst is te lang om in „Wapenbroeders” te plaatsen, maar U kunt hem raadplegen in Uw Vormingscentrum. Mocht U daartoe niet in gelegenheid zijn, schrijf een briefje aan het Hoofdkantoor van Dienst Vorming, Bandung, en U ontvangt alle gewenste inlichtingen.

J.v.H.

Sleuteldiplooma

De schriftelijke cursus voor het „Sleuteldiplooma” vindt heel wat belangstelling.

Er zijn echter ook militairen die aan het daarop aansluitende examen deelnemen, zonder voorafgaande studie. Zij zullen bemerkt hebben dat het niet zo eenvoudig was, als zij veronderstelden. Bij het corrigeren van de uitgewerkte opgaven heeft men de indruk gekregen dat bij vele kandidaten een verkeerde veronderstelling heeft bestaan over het gehalte van de af te leggen proef. Vooral het vak „Kennis van ons land” bleek niet mee te vallen en over het algemeen genomen leverde dit ook de minst geslaagde uitwerkingen op.

Laten de teleurgestelden hieruit een les trekken en zich beter voorbereiden op het volgende examen.

St.

B.O.V.A.G. Examens

Bij voldoende belangstelling bestaat te Tjimahi bij Bandung, de gelegenheid aan de Centrale L.T.D.-school aldaar, het examen leerling- en hulpmonteur (B.O.V.A.G.) af te leggen.

Voor nadere bijzonderheden raadplegen men stencil: B.O.V.A.G., 2, d.d. 20 Juni 1949, dat in ruime mate onder de technische onderdelen van het Territorium West-Java en het Basis Commando is verspreid, of men schrijve om inlichtingen aan de Dienst Vorming H.K.A.G. te Bandung, of aan de Hoofd-Instructeur van genoemde L.T.D.-school, de Heer G. J. Wijnbergen.

B.C.

Wapenbroeders

De toekomst van een pantserdivisie

TOEN op 6 Augustus 1945 de eerste atoombom op Nagasaki viel, voelden vele soldaten, dat een nieuwe oorlog een ontzettende vernietiging met zich mee zou brengen en dat legers van de traditionele samenstelling uiteindelijk zouden moeten verdwijnen. Ongelukigerwijs is de laatste tijd overduidelijk gebleken, dat de oorlogen verschrikkelijker zullen worden, zonder dat er ook maar iets is, dat op een verbetering duidt: ons vredesprogramma moet, althans voorlopig, gebaseerd zijn op machtsvertoon. Het leger moet in de toekomst zelfs misschien wel een grotere verantwoordelijkheid dragen, ondanks de atoombom en andere niet minder verwoestende wapens, zoals b.v. de bacterienoorlog, welke kennis ons beperkingen schijnt te moeten opleggen.

Het is echter duidelijk, dat de toekomstige oorlogen een groot verschil zullen vertonen met de laatste oorlog en we moeten onze strategie, met het oog op deze veranderingen, aan een onderzoek onderwerpen.

Het is een spel van het lot, dat de tankeenheden, welke de prima donna's waren in de Tweede Wereldoorlog, in de toekomst met de minst belangrijke taak zullen worden bedeeeld. De infanterist weet zeker, dat wat er ook moge gebeuren, het grootste aandeel van de gevechten voor zijn rekening komt, en de kanonnier kan raketten verwachten. Maar de pantserdivisie, die over het algemeen toch de meest vooruitstrevende eenheid is, gaat rustig door. Men is echter sterk van mening, dat de volgende oorlog, de

pantserenheden net een oorlog achter zullen zijn.

Het is geen critiek op de militaire mening te zeggen, dat zij in een gareel loopt, omdat dit een noodzakelijk verschijnsel is ten tijde van oorlog en oorlogstraining; maar het is mogelijk dat de tijd gekomen is om een nieuw spoor te kiezen.

Wij kunnen deze vragen stellen:

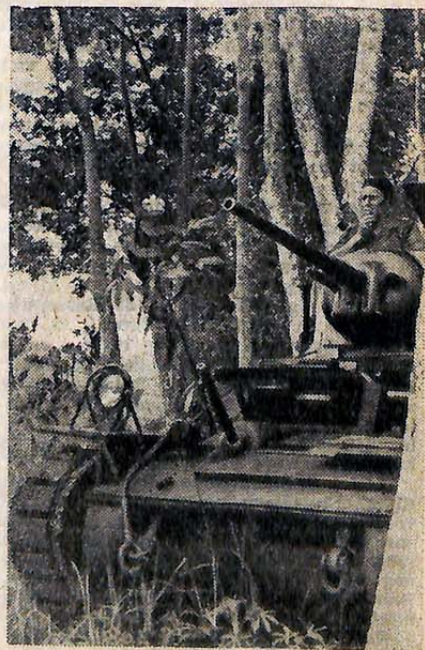
1. Zal het leger in de toekomst geheel uit luchtlandingstroepen bestaan en betekent dit, dat alle uitrusting niet geschikt voor transport door de lucht, verwaarloosd kan worden?
2. Moeten wij de pantserdivisie handhaven of moeten wij ons beperken tot infanterie-divisies gesteund door pantserbrigades?

Onze eerste vraag is zeer zeker de aandacht waard, vooral met het oog op de buitensporige lichtgelovigheid van enige journalisten en diplomaten. Zelfs de Canadese minister van Oorlog heeft een merkwaardige nadruk gelegd op het magische „airborne“, blijkbaar zonder zich te realiseren aan welke beperkingen deze strijdkrachten zijn gebonden. Ofschoon wij bij Amhem een opmerkelijke superioriteit in de lucht hadden, heeft deze slag uiteindelijk bewezen, dat de luchtlandingstroepen zo snel mogelijk door de grondstrijdkrachten moesten worden gesteund.

In Burma was de geheel door de lucht getransporteerde en geravailleerde actie weliswaar een wonderlijk succes, maar hierbij moet men niet uit het oog verliezen, dat deze strijd werd gevoerd in een terrein dat niet geschikt was voor motorvoertuigen en dat de vijand zwak bewapend was. Nu zijn wij wel in staat om lichte tanks door de lucht te vervoeren, maar deze staan machteloos tegenover zware wapens. Wij kunnen waarschijnlijk wel een vliegtuig bouwen, dat geschikt is voor een transport van een tank van 30-ton, maar dan zouden wij een groot en zorgvuldig aangelegd vliegveld moeten hebben. Het transport door de lucht van een aantal van deze tanks, zou momenteel een zeer speculatieve onderneming zijn, aangezien er al weer zwaardere tanks gebruikt worden. Het is daarom wel waarschijnlijk, dat de luchtlandingstroepen in de naaste toekomst zeer kwetsbaar zullen blijven. Wij kunnen vaststellen, dat de luchtlandingstroepen zijn voorbestemd om een hoofdrol te spelen, maar dat zij ondersteund zullen moeten worden door een krachtige actie op de grond. Dit zal zo blijven totdat mogelijkheden zijn gevonden om zware tanks te landen, of totdat nieuwe wapens of een combinatie van wapens er in slaagt de tank te neutraliseren. Geen dezer mogelijkheden schijnt vooralsnog erg waarschijnlijk. De volgende oorlog zal niet gewonnen worden door het gehele leger een rode baret op te zetten, net zo min als de laatste oorlog gewonnen is door iedereen een zwarte baret te geven.

De uitvoeringen van infanteriedivisies gesteund door pantserbrigades waren zo

overvloedig, dat de vraag werd gesteld of de pantserdivisies eigenlijk nog wel noodzakelijk waren. Het elimineren van de pantserdivisie zou de dubbele natuur van het leger, en het conflict infanterie - pantsers opheffen en tevens de organisatie en opleiding van beiden vereenvoudigen. Naar gelang de oorlog vorderde, werd het onderscheid tussen de rol van de infanterie en die van de pantserenheden onduidelijker, iets wat zou kunnen suggereren, dat één organisatie nu aan de orde zou komen. Maar men zal moeten toegeven, dat de moeilijkheden in menig opzicht minder moeilijk zijn dan de problemen in vredetijd. De opleidingsstandaard en leiderschapskwaliteiten zijn, zo niet hoger, op zijn minst realistischer en de moeilijkheden zijn gemakkelijker op te lossen, omdat zij scherper worden gezien. Met het oog hierop is het vanzelfsprekend, dat wanneer de strijd meer met de snelheid van tanks dan van infanterie wordt gestreden, wij speciaal uitgeruste en wat belangrijker is, speciaal getrainde pantserdivisies hebben. Aan de andere kant is de terreingesteldheid ook dikwijls zo, dat de tanks en andere voertuigen er niet kunnen opereren en wij de infanteriedivisies zullen verkiezen. Over het algemeen wordt voorgesteld het leger te laten bestaan uit: Luchtlandings-, infanterie-, en pantserdivisies. Alle infanteriedivisies, een klein transportgedeelte uitgezonderd, moeten door de lucht vervoerbaar zijn, maar pantserbrigades moeten blijven bestaan om de infanterie te ondersteunen waar dit mogelijk is.

Wij krijgen hulp

Af en toe valt er toch nog wel eens iets prettigs te melden en zo ook enige dagen geleden toen de Economic Cooperation Act of 1948 (ECA) en de Nederlandse regering bekend maakten dat 240 miljoen gulden van de speciale Marshall-rekening, de zgn. Local currency account, zijn vrijgegeven voor financiering van vier belangrijke wederopbouwprojecten in Nederland, aldus „Het Dagblad”, waaraan wij deze gegevens ontleenden.

Op deze rekening, die geopend werd bij de Nederlandse Bank, stort de Nederlandse regering een tegenwaarde in gulden van de dollarhulp, die als schenking van de Verenigde Staten werd ontvangen. Nederland mag hiervan 95% gebruiken voor de financiering van productieve bedrijvigheid of bevordering, resp. handhaving van het binnenlands financieel evenwicht. Deze 95% bedroeg per 31 Mei 328 miljoen gulden. Dit is de eerste maal dat Nederland gebruik maakt van deze speciale rekening. De Nederlandse economie zal geen nadelige gevolgen van deze handeling ondervinden, daar alle uitgaven zijn opgenomen in de begroting van 1948. Door het gebruiken van deze rekening wordt bijgedragen tot het evenwicht in de staatsbegroting en dientengevolge tot het binnenlands evenwicht. De betreffende bedragen zullen de omvang der leningen, die de staat anders moet aangaan, verminderen.

Voor de bouw van arbeiderswoningen in de verwoeste gebieden zal ruim 181 miljoen gulden gebruikt worden. Voor de drooglegging van de Zuiderzee, met name de financiering van het in cultuur brengen van de Noordoostpolder is 30.300.000 gulden bestemd, 17.500.000 gulden zal besteed worden voor de ontwikkeling van de landbouw en 10.400.000 gulden voor de wederopbouw van Walcheren.

Over de besteding van het restant van de speciale Marshall-rekening, wordt thans nog beraadslaagd. Zeer binnenkort zal hierover waarschijnlijk door de Nederlandse regering een voorstel bij de E.C.A. worden ingediend.

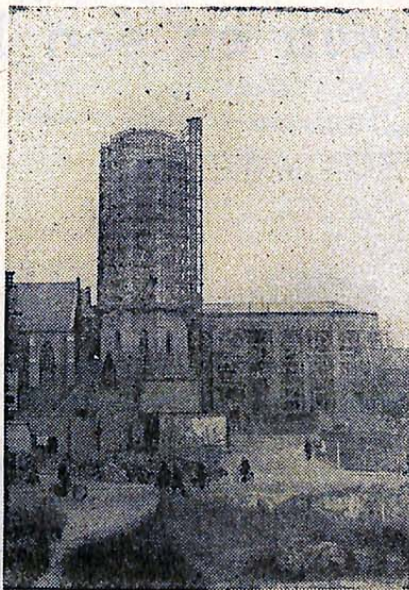
Het behoeft wel geen betoog dat het gebruik van deze bijzondere rekening een belangrijke stap betekent tot het komen van gezondere en meer normale economische verhoudingen in ons land.

Schepen voor Rusland

Momenteel zijn er in Moskou besprekingen gaande tussen Russische en Nederlandse delegaties betreffende de levering van een groot walvismoederschip voor Rusland en dat gebouwd zal worden op een der grootste scheepswerven van Nederland. Behalve dit walvismoederschip, dat vermoedelijk een laadvermogen van 22.500 ton zal krijgen (tweemaal zoveel als de „Willem Barendsz”), zullen op verschillende werfven nog tien vangschepen gebouwd worden.

De besprekingen die gevoerd worden zijn een voortvloeisel van de handelsovereenkomst die verleden jaar tussen Nederland en de Sovjet-Unie is gesloten.

Dat de bouw van deze schepen een geweldige bron van werk en deviezen voor ons land zal betekenen behoeft wel niet nader te worden toegelicht.

De „Lange Jan”.

MIDDELBURG

Het prachtige stadhuis.

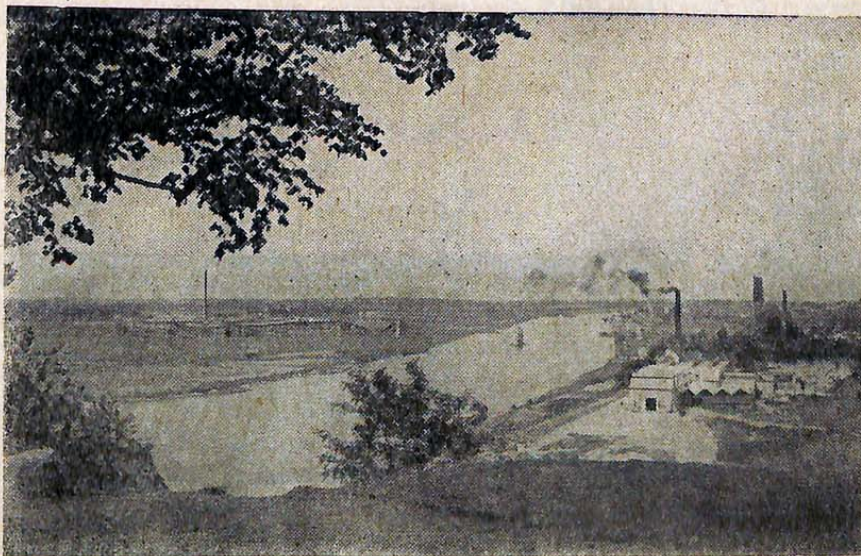

DE Zeeuwen zijn intensief bezig met de opbouw van hun zwaar geteisterde provincie. Walcheren heeft erg te lijden gehad van de overstromingen maar met hun devies: Luctor et Emergo voor ogen hebben de Zeeuwen aangepakt en de resultaten zijn er dan ook naar. We hoeven slechts te herinneren aan de Boomplantdag, de internationale werkkampen op Walcheren, om de overtuiging te geven dat van alle kanten, ook uit het buitenland, een helpende hand wordt geboden. Elders op deze pagina kunt U lezen hoe van de E.C.A. hulp een bedrag van ruim 10 miljoen gulden voor Walcheren's herstel werd uitgetrokken.

Ook de steden op Walcheren hebben veel te lijden gehad van oorlogshandelingen en van deze steden ziet U op

bovenstaande foto's de hoofdstad Middelburg. De bekende „Lange Jan” staat in een korf van metalen steigers en wacht op zijn restauratie, terwijl op de achtergrond het herstel van de Herv. Kerk eveneens zijn voltooiing nadert. Een ander, niet minder bekend, bouwwerk is het prachtige stadhuis van Middelburg dat aan de voorkant ook bijna gereed is. Ook het dak is klaar, terwijl het stuk van de toren dat is blijven staan, in zijn oorspronkelijke vorm hersteld is.

En over de Lek bij Rhenen wacht de enige spoorbrug in ons land, die nog niet hersteld is, op hernieuwing. Vanaf de Grebbeberg heeft men dit trieste gezicht op een van de wonde plekken, die het kleine Rhenen nog telt.....

DE LEK BIJ RHENEN

De spoorbrug is nog niet hersteld

Brabantse muizen en een baggermolen

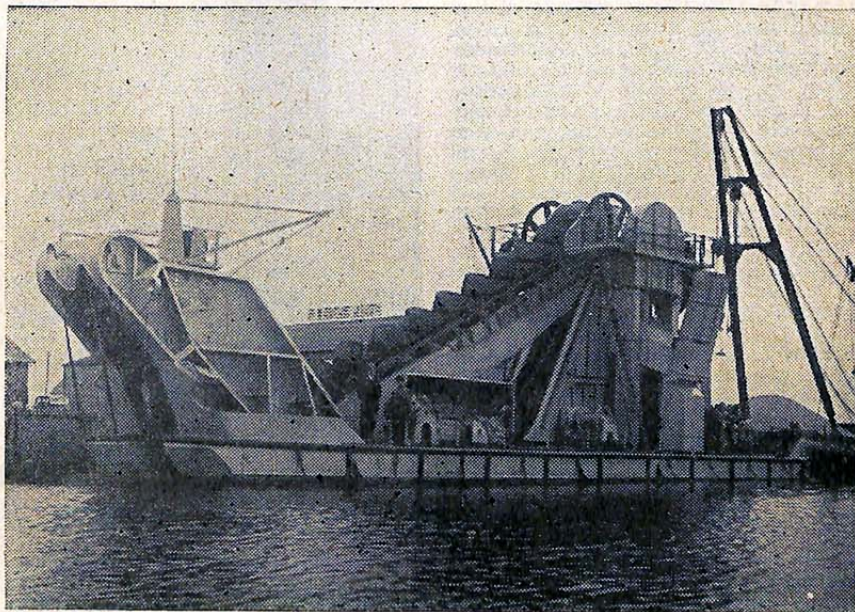
Verbrande sokken

Het ziet er naar uit dat een deel van de Nederlandse benen het voorlopig zonder kousen en sokken zal moeten stellen, want een fabriek, die deze nuttige kledingstukken vervaardigt, „Salvo“, aan de Naarderweg te Hilversum, is tot de grond toe afgebrand. Toen de brandweer ter plaatse kwam, na door voorbijgangers te zijn gewaarschuwd, viel er niets meer te redden en kon men zich alleen verdienstelijk maken door de belerende percelen nat te houden en deze dusdoende voor ondergang te bewaren. De schade is nogal aanzienlijk, daar in de fabriek vele nieuwe machines waren opgeslagen, die bestemd waren voor een nieuw pand aan de Mussenstraat.

Voor de Zeeuwse havens

Op de voorgaande pagina schreven wij iets over de opbouw van Zeeland en in het bijzonder van Walcheren. Dat de Zeeuwen bij deze wederopbouw gebruik maken van het modernste materiaal blijkt wel uit nevenstaande foto van een diesel-electrische baggermolen, die op de werf van de firma R. Boltje en Zonen N. V. te Hasselt gereed kwam en die bestemd is voor de Zeeuwse havens. Deze molen, die een emmerinhoud heeft van 550 l., is de eerste die geheel demonterbaar is en uit vijf delen bestaat.

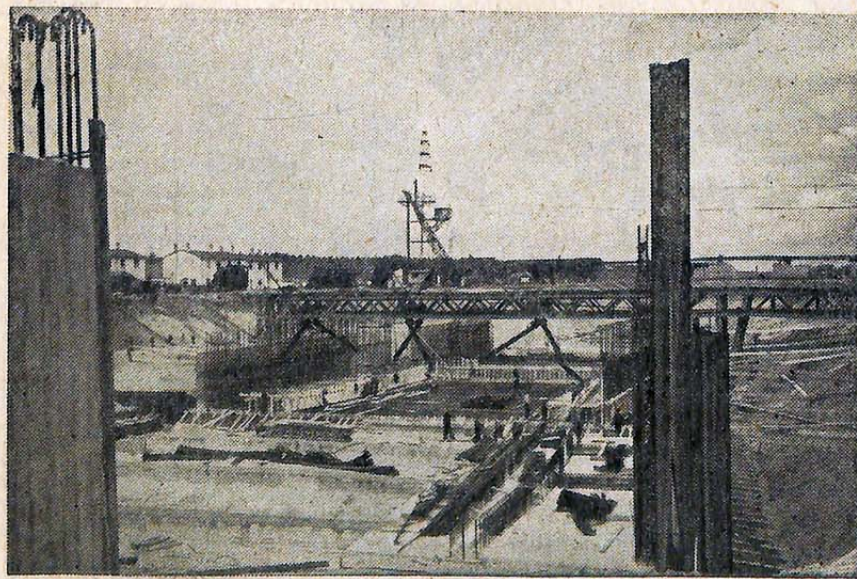
Voor al bij vervoer met zeeschepen is dit van groot belang. Aan boord bevindt zich een speciaal ontworpen geluidsinstallatie, waarmee het mogelijk is de commando's over het gehele schip en aan de wal duidelijk verstaanbaar te maken. De molen is uitgerust met een totaalvermogen van 380 pk. en zal ook worden gebruikt bij het grote havenplan dat in Ierland in voorbereiding is. Voor de zoveelste maal is Nederland's faam op het gebied van waterwerken bevestigd geworden.

De diesel-electrische baggermolen van de *fs. Boltje*.

Sluizen Amsterdam-Rijnkanaal

De bouw van de sluizen voor het Amsterdam-Rijnkanaal bij Tiel vordert flink. Waar twee maanden geleden nog zand was, ziet men nu betonconstructies (op de foto links). Op andere plaatsen is het beton reeds gestort (rechts op de foto). Op de achtergrond ziet U het nieuwe viaduct.

Bij Tiel wordt gebouwd aan de sluizen van het Amsterdam-Rijnkanaal

Tocht van een blinde

Met de voortschrijding van de techniek zijn er ook vele andere dingen verbeterd en veranderd. Geheel nieuwe zienswijzen rekenden af met oude, bekrompen begrippen en wat voorheen onmogelijk werd geacht wordt thans mogelijk gemaakt door de moderne leermiddelen en instellingen. Dat bewees de 60-jarige blinde leider van het Nederlandse Geleidehonden-instituut te Ermelo, de heer Coenraad de Boer, die met de door hem getrainde hond Baska de afstand Amsterdam-Brussel per voet aflegde in étappes van maximaal 35 km. per dag. Op 29 Juni begon de bijna 300 km. lange voetreis in Amsterdam. Onderweg ondervond de heer de Boer zoveel hartelijkheid en medewerking van de bevolking alsmede de plaatselijke autoriteiten, dat hij besloot als bewijs van erkentelijkheid voor deze gastvrijheid, zijn hond aan een blinde Belg ten geschenke te geven.

Het doel van deze tocht was om aan te tonen dat een blinde met een goedgetrainde hond overal heen kan gaan en niet verstoken hoeft te blijven van de genoemens van een sport als wandelen of zwemmen. Hoewel een blinde te allen tijde het beste in een mensenleven moet missen, zijn gezicht, behoeft hij zich toch niet afhankelijk en ongelukkig te voelen, wanneer hij een geleidehond als trouwe metker bij zich heeft.

„Liever starven wij”

De inwoners van het kleine stadje Huissen, dicht bij Arnhem, hebben zoals zovele stadsbewoners in ons land een bijnaam, scheldnaam willen we het liever niet noemen. De „slaotkoppe” oftewel de Huissenaars hebben dezer dagen een oude vete opgehaald, nogal behoorlijk oud. In 1502 nl. dreigde Hertog Karel van Gelre het stadje Huissen, dat de zijde van de Hertog van Kleef gekozen had, door uithongering tot capitulatie te dwingen. Maar Hertog Karel moest de aftocht blazen omdat de Huissenaars over voldoende leeftocht beschikten. Ten bewijze daarvan zonden zij Hertog Karel twee vissen en een mand met groente.

Bijna 4½ eeuw later voelt Huissen zich bedreigd door Arnhem, omdat deze stad uitbreidingsplannen heeft in Zuid. Zo kon het gebeuren dat de Arnhemmers op de morgen van de 11e Juli een plakkaat vonden bij het voetstuk van het standbeeld van Hertog Karel, dat in April was opgericht. Naast het plakkaat lagen een krop sla, twee haringen en twee lege flessen van een bekend merk oude jenever. Naar wij aannemen waren die flessen al leeg toen zij bij het standbeeld neergelegd werden. In het plakkaat werd de Arnhemse burgerij kond gedaan dat de Huissenaars „nooyt ende te nimmer onse lieve stadt sullen overgeven. Liever sterven wij, dan dat wij de poorten voor u eedle soudén oopenen”.

Naar wij vernemen hebben de Arnhemmers het een kostelijke grap gevonden, doch wij geloven niet dat iets hen af zal brengen van hun uitbreidingsplannen.

Muizen in het Brabantse land

De Brabantse Maasdorpen Rosmalen, Empel en Gewande worden hevig geteisterd door een muizenplaag. Miljoenen kleine, grijze veldmuizen ondergraven de landerijen en verwoesten de gewassen. Meer dan veertig procent van de hooien korenoogst ging al verloren en thans hebben de kleine knagers ook de bleten niet met rust gelaten. De boeren zien de toekomst somber in, want waar moeten zij deze zomer het voer voor hun vee vandaan halen, als de muizen als het ware het gras voor de poten van de koeien weghalen? Men krijgt enigszins een begrip van de ernst der zaak, als men weet dat in het korenland op een vierkante meter ongeveer 70 muizenholen ontdekt werden. En een Rosmalense boer vond in een nest meer dan 15 muizen..... De boeren zien gelaten toe hoe de volgevreten muizen over hun schoenen wippen. Proberen ze dood te maken heeft geen zin, er zijn er te veel. Dagelijks komen er al meer muizen bij en wie zich herinnert hoeveel last de konijnenplaag Australië heeft bezorgd, kan zich voorstellen hoe deze muizenplaag, hoewel in kleiner omvang, de Brabantse Maasboeren grijze haren geeft. En te bedenken dat muizen zich sneller vermenigvuldigen dan konijnen. Toch zal deze snelle vermenigvuldiging uiteindelijk de dood betekenen voor de muizen, want hierdoor ontstaat inteelt en de besmettelijke muizenziekte die hiervan het gevolg is zal een eind maken aan de heerschappij van de „grijze horden van het Brabantse land”. Deze ervaring deed men op in de jaren 1931, 1937 en 1943, toen eveneens een muizenplaag sommige gedeelten van ons land teisterde.

Te Karlsruhe worden voor Nederland bestemde boomstammen uit vrachtwagens in schepen overgeladen. Deze bomen worden door Nederlandse houthakkers in het Zwarte Woud geveld, met vrachtauto's naar Karlsruhe vervoerd, waarna Rijnakkers de bomen naar ons land brengen.

Helaas zijn de Maasboeren van Brabant niet gedachtig geweest aan het devies van hun provincie: Edele Brabant were di, want hoewel de Plantenkundige Dienst te Wageningen de boeren reeds vooraf had gewaarschuwd dat er veel muizen zouden komen en dat ze gifkorrels in de muizenholen moesten strooien, hadden ze dit nagelaten, met het bekende gevolg. De Plantenkundige Dienst baseerde deze verklaring op het feit dat

de zachte winter en het droge voorjaar steeds een voortreffelijke „groeiperiode” voor de muizen blijken te zijn.

Eigen schuld plaagt het meest, maar de boeren zijn niet bij de pakken neer gaan zitten doch hebben een tegenactie ingezet, met als wapens de voorheen versmaide gifkorrels. Maar als muis preferere je toch een sappige, zoete graankorrel boven zo'n droge „onechte” gifkorrel, veronderstellen wij.

De Ned. Herv. Kerk te Furmsum (Gr.) foto T. Dijk, Delfzijl

De Wajang, actueel door de eeuwen heen

Jan Klaassen en Nala Gareng

W I J Nederlanders gaan echt met onze tijd mee, ook wat onze volkskunst en ons volksvermaak betreft. Vroeger hadden wij onze poppenkast en Jan Klaassen beleefde hoogtijdagen. Tegenwoordig zit daar nogal de klad in. Het aloude kijkspel is bijna verdwenen en alleen op het Damplein leeft nog iets van de oude glorie voort, tot groot vermaak van de Amsterdamse jeugd en niet van haar alleen. Nieuwe vormen van ontspanning en vermaak kwamen er voor in de plaats. We kregen een modern schim-

Een figuur uit de wajang kulit

men spel, het cabaret, het radio-hoorspel, de geluidsfilm en als we nog even wachten, de televisie. Peter Pech, Paul Vlaanderen, Charlie Chaplin hebben Jan Klaassen en consorten van hun plaats verdreven. We passen ons aan bij „de geest van de tijd”, we blijven actueel.....

Het lijkt weinig fijngevoelig om een beschouwing over de wajang te beginnen met diepzinnigheden over Jan Klaassen en Charlie Chaplin. Toch is dat niet zo. Want de wajang bevat elementen van alles, wat we hierboven noemden. Ze is even actueel als driehonderd of zeshonderd jaar geleden. En ook de Javanen hebben hun komieken en conférenciers, die de kunst verstaan een kwinkslag te leveren op „de dingen van de dag”. Ze hadden geen super-moderne middelen nodig om „bij” te blijven. Ieder Javaans kind kan U vertellen over de lange Petruk en Nala Gareng met zijn ronde neus en de dikke Semar, alle figuren die in de wajang voorkomen. Met hun grollen en hun grappen zorgen ze van tijd tot tijd voor een plezierig intermezzo, als het publiek wat moe is geworden na het uren lang kijken naar de fragmenten uit de heldendichten Mahabharata en Ramayana.

In Indonesië komen zeer veel spelen voor van dramatisch karakter. Van eigenlijk toneel is echter alleen sprake op Java

en bij de Baliërs en Maleiers. De wajang behoort tot het meest markante cultuurbezit van de Javaan. Hoe zij precies is ontstaan, waar ze vandaan komt, het vormt een oude strijdzaak, die bij lange na nog niet is opgelost. Zeker is het evenwel, dat de cultuur van Java ondenkbaar is zonder de wajang en dat zij reeds sinds de 10e eeuw na Chr. wordt opgevoerd.

Er zijn verschillende soorten van wajang. Voor ons zijn het belangrijkste de wajang kulit en de wajang golek, terwijl het ook de moeite waard is even aandacht te besteden aan de maskerspelen (topeng) en de wajang wong.

Alle wajang-spelen hebben hun religieus-magisch karakter gemeen. Dit blijkt o.a. uit het feit, dat vroeger altijd (ook nu komt het nog wel voor) de voorstelling werd voorafgegaan door een offer aan de geesten. Het magisch, dus bezwerend karakter komt duidelijk tot uiting in het oude gebruik om ziekten en allerlei onheil uit de desa-gemeenschap te weren door het geven van een wajang-voorstelling.

Wajang kulit

Bij de wajang kulit wordt gebruik gemaakt van platte leren poppen, die hun schaduw werpen op een wit doek, kelir genoemd. Achter de kelir zit de dalang, de man, die de poppen beweegt en de verschillende rollen uitspreekt. Verschillende moderne hoorspel-effecten zijn hem niet onbekend. Wil hij „krijgsrumor”, dan trapt hij met zijn voet tegen een paar metalen plaatjes, die vlak bij hem zijn ophangen. Tijdens de opvoering geeft hij telkens aanwijzingen aan het gamelan-orkest, dat achter hem zit opgesteld. Vroeger was 't de gewoonte, dat de mannen aan de kant van de dalang zaten en dus de poppen te zien kregen, terwijl de vrouwen aan de andere kant van het scherm plaats namen, zodat zij alleen de schaduwen zagen. Volgens een der nieuwste theorieën vormde de wajang kulit een inwijdings-mysterie; de mannen werden ingewijd in de geheimen van de stam — een plechtigheid, waarbij de vrouwen op een afstand werden gehouden. Hoe dat zij, tegenwoordig steekt dat zo nauw niet meer. Mannen en vrouwen zitten door elkaar.

Wajang golek

„De „antieke” houten poppen, die de kooplui langs de deuren trachten kwijt te raken aan argeloze souvenir-jagers, zijn de figuren van de wajang golek. Het zijn dikke ronde poppen. Het kopstuk is voorzien van een lange bamboepen, aan het oog onttrokken door een sarong. De armen, die vrij kunnen bewegen, kunnen door middel van stokjes door de dalang worden bediend. Deze beweegt met zijn duim en wijsvinger de stokjes en houdt met de drie andere vingers de lange pen van het kopstuk vast. Eenvoudig is dat niet. Probeer het zelf maar eens, als U zich zo'n pop

heeft aangeschaft. De wajang golek komt het meest voor op West-Java en bezit daar een grote populariteit. Er komen heel wat grappen in voor en de dalangs weten hun voorstellingen „up to date” te houden.

Maskers en mensen

Bij maskerspelen (topeng) treden de mensen zelf op. Oorspronkelijk werden de rollen van deze gemaskerde figuren uitgesproken door een dalang. Waarschijnlijk zijn de maskerspelen niet van elders ingevoerd. Uit de oude Javaanse literatuur blijkt nl. dat men vroeger bij vorstelijke lijkeesten maskers droeg. Het aantal gebruikte maskers heeft zich van negen in de loop der tijden uitgebreid tot 40. De hoofdpersoon is Pandji, de schepper der wereld.

De wajang wong, waarover wij in het begin spraken, is in het midden van de 18e eeuw ontstaan als gevolg van de activiteit, die de toenmalige Mangkunegoro

De dalang van de wajang golek.

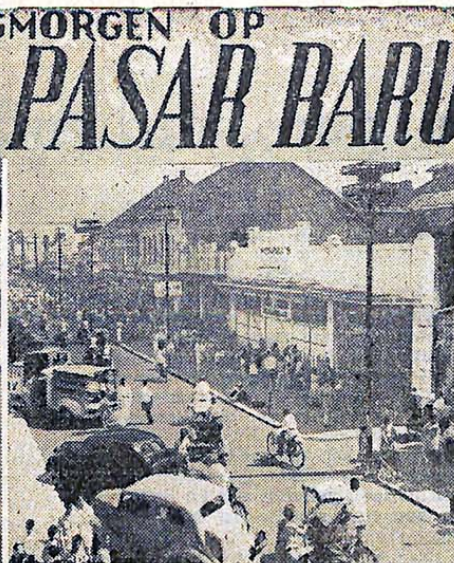
op het gebied van kunstvernieuwing ont-plooid. Deze wajang wong, die het meest overeenkomt met het toneel, zoals wij dat kennen, is echter niet zeer populair. Men is er bang voor, dat het loslaten van de oude gebruiken onheil zal veroorzaken. Aan dit streven naar hervorming is wellicht ook Hollandse invloed niet vreemd geweest. De wajang wong heeft een eigen repertoire, nl. het stuk „Langendrijan”.

Over de betekenis van de verschillende wajang-spelen is al het een en ander opgemerkt. De inhoud wordt gevormd door de Hindoe-heldendichten uit Mahabharata en Ramayana. Het is volstrekt niet juist — zoals dikwijls gedaan wordt — het onderwerp van deze stukken te zien als „de eeuwige strijd tussen goed en kwaad”. Dit zou een al te simpele voorstelling van zaken zijn. Eerder symboliseert de strijd tussen de twee vorstengeslachten, zoals we die telkens weergegeven vinden, de twee krachten, die met elkaar in kosmisch evenwicht zijn of, bij een verstoring daarvan, trachten deze evenwichtstoestand weer te bereiken.

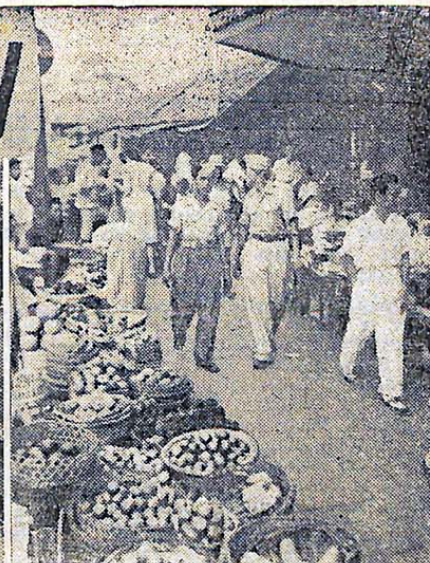
ZONDAGMORGEN OP PASAR BARU

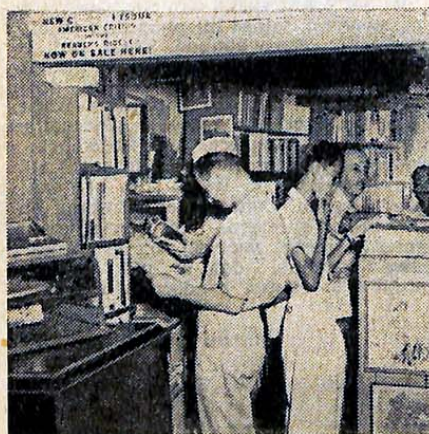
taxi's. . . .

betja's. . . .

flanerende soldaten.

boeken, pin-ups en swing-muziek. . . .

DE sfeer van Pasar Baru in Batavia is eigenlijk niet te beschrijven. Die moet je ondergaan.

Pasar Baru op Zondagochtend... Kakelbont gewemel van kooplieden en kopers, bedelaars, betja-bestuurders, muzikanten. Een internationale Winkel van Sinkel, waar alles te koop is:

Een demobiliserend militair tawart nog gauw even een stelletje souvenirs bij elkaar, een minzame Chinees vraagt „Hollands geld wisselen, mijn-heerrr...?“, een haveloos jochie ram-melt aan zijn angklung en een pover orkestje speelt „Daar bal die mole“ voor de ingang van de restaurants en „ijspaleizen“ met hun voortreffelijke gerechten en hun afschuwelijke wandschilderingen.

Een ideaal oord, dat Pasar Baru. Je kunt er naar hartelust rondkijken en rondgraaien. Kunt U het niet over de prijs eens worden? Ook al best: „Ta-beh tuan“... en even goeie vrienden.

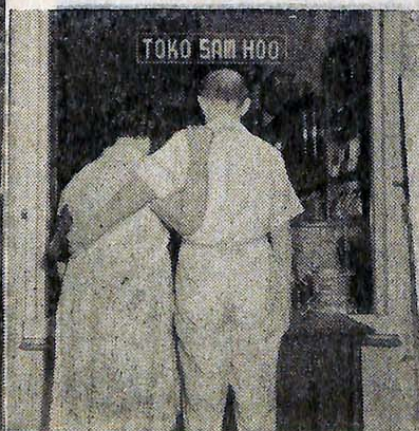
*

en maar tawarren...

Jan en z'n metsje

Pa en z'n vrouw

Mama en d'r jongste

Wapenbroeders

Een houten pop verdiende miljoenen

IEDERE Zondag luisteren 30 miljoen Yankee's hoe een houten pop zijn meester beledigt en ieder ander, die toevallig aan dat radio-programma medewerkt.

Die pop is Charlie McCarthy, de meester is Edgar Bergen. Beide zijn zij nationale figuren, Charlie nog meer dan Edgar. Beide stonden zij op goede voet met President Roosevelt en beide voelen zij zich bij President Truman best op hun gemak. Maar zonder Charlie voelt Edgar zich bij niemand op zijn gemak, zelfs niet bij zichzelf. Zonder de pop op zijn knie is Bergen een man van weinig woorden, met een uiterst beperkte conversatie, een man, die er van houdt alleen te zijn. Men zegt dat Edgar wegliep van een diner, dat hij zelf gaf en wegbleef tot de gasten verdwenen waren, alleen omdat hij zich opeens zo verschrikkelijk verlegen voelde.

Maar samen met Charlie McCarthy is hij een ander mens. Charlie is de figuur, die „Héééh, soldaat!” tegen Generaal Eisenhower riep. Hij lonkte naar Marlene Dietrich en nodigde haar uit om haar fraai gevormde benen te laten zien. En het is die zelfde Charlie, die in het openbaar de spot drijft met Bergen's kale schedel en dubbele kin en diens stuntelig optreden in gezelschap beschelachtelijk maakt.

Charlie — om kort te gaan — is het wezen, dat voor Edgar Bergen alles doet en zegt, dat zijn baas niet zelf durft te zeggen of te doen als hij alleen is. Psy-

chologen zeggen, dat Bergen een gespleten persoonlijkheid is en dat MacCarthy optreedt als „zijn betere ik”.

Bij vergissing.....

De heer Bergen is de schatrijke bezitter van een vliegveld, drie particuliere vliegtuigen, een mondain restaurant, een mode-magazijn, een pottenbakkerij, een speelgoedfabriek, een televisie-maatschappij en een stuk of wat landgoederen. Toch gebeurde dat allemaal toevallig — als een postbeampte jaren geleden niet bij vergissing de verkeerde catalogus zou hebben gezonden, dan zou Charlie nooit geboren zijn en Edgar Bergen zou nog steeds een onbetekenend burger zijn.

Edgar werd in 1903 in Chicago geboren. Zijn ouders waren arme, hard werkende lieden. Bergen kocht een goedkoop foto-toestel en verdiende iedere week een aardig zakcentje met het nemen van foto's van de buurtgenoten. Om wat meer kennis op te doen bestelde hij per postwissel voor 25 centen bij een firma in Chicago een boekje over fotografie.

In plaats dat hij een boek ontving over het nemen van betere en scherpere foto's kreeg Edgar een dun boekje, getiteld „Herman's Handboek van Magische Geheimen, Zwarte Kunst, Gedachtenlezen en Buikspijken”. Edgar werd zo geboeid door het boek, in 't bijzonder door de hoofdstukken over het buikspijken, dat hij het hield en besloot de fotografie er aan te geven.

Dummy versloeg de dokter

Op zijn 14e werd hij pianist in een plaatselijk theater en in al zijn vrije ogenblikken bestudeerde hij het boek tot dat hij besloot naar eigen ontwerp een pop te laten maken. Niet ver van hem vandaan woonde een kellner, die aan houtsnijden deed. Bergen liet zijn plan zien en de kellner stemde toe om een model te snijden. Zo werd Charlie geboren — gekleed in een „Little Lord Fauntleroy”-pakje, een rustige, bescheiden dummy.

Toen hij genoeg had overgespaard om de studie te bekostigen, liet Bergen zich als medisch student inschrijven bij de North Western University. Maar Charlie begon in die dagen zijn invloed uit te oefenen en bracht Bergen terug in het artiestenbestaan.

In het begin waren zijn successen niet zo daverend, tot dat hij plotseling en onverwacht een aanbod kreeg om in Engelse „music halls” te komen spelen. Bergen aanvaardde het voorstel, ontdeed Charlie van zijn Fauntleroy-pakje en maakte er een rasechte „Piccadilly Jim” van, compleet met hoge hoed, witte das, rok en monocle. Na een tocht door Engeland en Wales trok het paar naar Zweden, Denemarken, Rusland en IJsland. Vervolgens keerden zij naar Amerika terug, waar zij tot de ontdekking kwamen, dat 95 pCt. van de vaudeville-artisten zonder baantje was.

Charlie bleef in z'n kist

Een poosje leed Bergen honger en MacCarthy bleef op de bodem van zijn speciale kist rusten. Later kwamen er contracten met nachtclubs, gevolgd door proefopnamen voor de radio. Sindsdien ging het steeds crescendo.

Ze maakten samen verschillende films en hun radio-programma is een van de „top”-uitzendingen. De deskundigen beschouwen voorts de heren Bergen en MacCarthy een van nature zeer geschikt stel voor televisie.

Maar Bergen zelf wordt met de dag bedeelder, ofschoon zijn verlangen om te schitteren als dramatisch acteur eindelijk wordt vervuld. Zijn spel als de verlegen minnaar in „I Remember Mama” werd door critici geprezen als een uitstekende karakter-studie. Iedereen was er mee ingenomen, behalve Charlie MacCarthy. Als je Charlie hoort, gezeten op de knie van Bergen, dan zou je geloven, dat er in de hele geschiedenis geen slechter acteur is geweest dan Bergen.

Charlie zegt het alsof hij het meent. En psychologen, die deze dingen begrijpen en daaraan ingewikkelde namen geven, beweren, dat MacCarthy's steekeligheden het kenmerk dragen van alle spottende stemmen, die ieder van nature verlegen man meent te horen, zelfs van zijn beste vrienden, waar het zijn ambities betreft.

Edgar Bergen kijkt bedenkelijk als Charlie zichzelf vergeet en ordinare taal begint uit te slaan tegen zijn vriendje Mortimer.

Geluidsfilms en films met geluid

DE explicateur is een sinds lang uitgestorven verschijnsel in de wereld van de cinema. In zijn tijd was hij een belangrijk personage. Hij was de man, die al of niet gewapend met een lange stok de stomme film van gesproken commentaar voorzag, zo in de trant van „En nou siet U de schurrek de trap opsluipen”. Erg kunstzinnig was dat natuurlijk niet, evenmin als de pianist, die op een afstandse piano allerhande vreemdsoortige muzikale effecten te voorschijn rammelde. Het was allemaal even genoegelijk en pretentieeloos en de film bleef er even „stom” door. Het kon gebeuren, dat

de explicateur met een stevige influenza in bed lag en dat de helft van de pianotoetsen vast zat. Geen nood — de filmband rolde toch wel af en het publiek snapte het best. Maar dat de eerste film-exploitanten dergelijke lieden in dienst namen, bewijst toch wel, dat ze niet helemaal blind waren voor de mogelijkheden, die „geluid” kan bieden.

Deze primitieve toestand ligt al weer lang achter ons. De geluidsband deed zijn intrede en als we het tegenwoordig over een film hebben, dan bedoelen we een geluidsfilm. Dat is nog al glad. Je kunt hoogstens nog van mening verschillen over de vraag of je in een bepaald geval te maken hebt met een geluidsfilm of een film-met-geluid. Er bestaat nl. wel enig verschil tussen deze twee begrippen.

Het geluid heeft een belangrijke functie in de film. Het leidt geen afzonderlijk leven, maar is ten nauwste met de beelden verbonden. Helaas klopt dat niet altijd in de praktijk. De voorbeelden zijn legio, dat een kleurloos achtergrondmuziekje er maar wat los bijhangt, of dat die geluiden zo krachtig zijn, dat het beeld volkomen op het tweede plan komt

te staan. De kritische filmbezoeker wordt moe van deze films-met-geluid. Hij speurt vergeefs naar samenhang, naar organische verbinding van vorm, inhoud en geluid. Die ontbreekt eenvoudig, omdat de film-makers geen aandacht besteedden aan de functie van het geluid of het niet belangrijk genoeg vonden.

Aan de andere kant kunnen wij rustig van een „geluidsfilm” spreken, wanneer het geluid het beeld versterkt, daarmee onlosmakelijk verbonden is en het milieu, waarin het filmverhaal zich afspeelt, schijnt te accentueren. Het geluid, de film-acoustiek, heeft hier „functionele” betekenis, zoals men dat noemt. We vinden het vaker terug, in andere kunsten

bij het moderne toneel bijv. of in de klankenrijkdom van een gedicht.

Het is helemaal zo vreemd niet, dat het geluid zo'n grote betekenis heeft.

De gehele ons omringende wereld is doortrokken van geluiden, onophoudelijk en zonder enige orde stromen ze gedurende 24 uur van de dag op ons af. Nu zijn we ons dat niet van minuut tot minuut bewust. Dat is trouwens maar goed ook. Als we een etmaal lang alle ons bereikende geluiden nauwkeurig gingen registreren, dan zouden wij wel eens spoedig rijp voor een zenuw-inrichting kunnen zijn. Niettemin — die geluiden zijn er, steeds en overal, en we zouden vreemd staan te kijken als dat allemaal plotseling ophield. Wij associëren steeds bepaalde situaties of gebeurtenissen met bepaalde geluiden, bewust of onbewust.

Hiervan maakt de geluidsfilm dankbaar gebruik. Door het geluid wordt het beeld geaccentueerd en een bepaalde suggestie gewekt, zonder dat wij ons dat steeds helder bewust zijn. Net als in het dagelijks leven dus. De oplettende toeschouwer (en die zijn er) zal echter dikwijls geen moeite hebben het suggestieve

effect van het geluid op te merken. Ook de „stilte”, het volledig ontbreken van geluid, kan zeer expressief werken. Dit effect wordt nogal eens toegepast vlak voor een naderende catastrofe — iedereen kent daarvan wel voorbeelden.

Het geluid behoeft niet altijd „werkelijk” te zijn, geen rechtstreeks logisch verband te houden met de voorstelling op het witte doek. Het kan symbolisch bedoeld zijn en dan hangt het van de ontvankelijkheid van de toeschouwer af of een dergelijk acoustisch effect het zal „doen”.

Het geluid — opgevat in de ruimste zin van het woord — kan aan de film de onvermoede diepten geven, die anders onbereikbaar zouden zijn.

★

Het KIND en IK

HET is een eeuwigdurend conflict (laten we zeggen al een jaar of drie oud en drie jaar lijkt soms een eeuwigheid) maar „het” kind en ik zijn het nooit eens over de vraag naar welke film we zullen gaan.

Als Abbot en Castello filmisch door vloeren zakken en onwaarschijnlijke dingen op dwaze manier meemaken, wil ik dat zien.

Ik hou van lachen.

Maar „het” kind niet also.

Ze houdt van hoogstaande cultuur.

Best, best.....

Zij probeert mij te bekeren. Niet zo best.....

En van de week kwam het er van.

Er was iets, waarin bepaald nobele mannen met inzet van leven en pistool een lief kind assisteren en met alles komt 't voor elkaar, behalve met de vent, die met genoemde pistolen wordt bewerkt en het loodje erbij legt.

Een film, die een mens moet gaan zien, zo stond het in de advertentie en ik kon mij daar volkomen mee verenigen.

Pracht voorbeeld van naastenliefde en afschrikwekkend voor aspirant schurken, naar mijn idee een brok cultuur.

En zei zo tegen „het” kind.

Dat zei (op de haar in zulke gevallen eigen toon): „Jongetje, jij moet leren je geest te verheffen boven dat laag-bij-de-grondse melodrama en valse romantiek en sensatielust, want ik had je wel in de gaten bij die laatste Betty Grable film, je ogen stonden op steeltjes, misse-lijk gewoon, en het is altijd zo, dat je naar andere meisjes zit te loeren, je moest je schamen.....”. Er was nog meer, maar dat dient niet terzake en daar heeft een ander in ieder geval niets mee te maken.

Ik heb het zelfs niet gehad over Char-

les Boyer en „het” kind, een combinatie, die ik ten eerste niet begrijp en ten tweede niet kan goedkeuren. Ik ben wel wijzer.

In ieder geval zijn we niet naar al die moord en doodslag gegaan, zulks vanwege de valse romantiek en het laag-bij-de-grondse-karakter van zo'n film.

Wij gingen naar Hamlet.

Daarin regen diverse lieden elkaar aan het rapier. Boden zij elkaar giffekers aan als zij vonden, dat zij elkaar lang genoeg gezien hadden en meer in het algemeen was het maar erg en het eind, waarin twee man het begeven aan één giftige degen, was mij welkom.

Ik sputteren tegen het kind, toen wij naar huis reden. Dat ik niet inzag, waarom een man met een pistool, kaliber 45, een valse romantiker is, nogal een kaliber, maar een man, die porties cyaankali door de cocktail mizat een culturele hoogvlieger. Waarom het nobel is, als een man van geen uitscheiden meer weet, als hij aan het moorden-met-voorbodacht-rade geslagen is, en de held uit mijn films voor ontaarde ruweling wordt uitgekretten als hij paarden- en koedieven corri-geert.

En toen zei „het” kind: „Wat sla je weer door, je begrijpt er ook weer niets van. Jij ziet liever meisjes in badpak dan meesterwerken uit de cultuurgeschiedenis”.

En toen zei ik: „Wel, nou je het zegt...”, want verder kon ik niet komen. De rest zei „het” kind toen weer.

Ik heb haar gisteren een boek gestuurd „Cultuurgeschiedenis van het antieke Peru” en ben nou blut..... en kan niet meer naar Red Skelton. Enfin, die is toch niet cultureel.

IK

Civiele Luchtvaart in Indonesië

HET is geen wonder dat in Indonesië met zijn enorme afstanden het luchtverkeer een belangrijke plaats inneemt in het civiele en economische leven.

Enorme afstanden..... Dat beseffen we eerst als we bijv. weten dat Sabang op 1865 km. van Batavia ligt en Batavia 1452 km. van Makassar en Makassar 2406 km. van Hollandia..... Van het uiterste westpuntje tot het uiterste Oosten meet de Archipel 5723 km., dat wil zeggen: ongeveer de afstand Amsterdam-New-York.....

Het luchtverkeer in Indonesië dateert van 1928, toen de Koninklijke Nederlands-Indische Luchtvaart Maatschappij (KNILM) werd opgericht die in hetzelfde jaar haar eerste luchtdiensten op Bandong en Semarang opende. Voor de oorlog deed de KNILM hier pionierswerk en zij bouwde, tezamen met de pioniers van de Militaire Luchtvaart, het fundament waarop het KLM Interinsulair Bedrijf thans voortbouwt. Het waren haar Fokkers, haar DC-2's, DC-3's, DC-5's, Lockheed Super-Electra's, Grummans en Sikorsky's, welke de pioniersvluchten maakten en de voorgangers waren van het intensieve luchtverkeer dat momenteel in Indonesië zo'n belangrijke rol vervult. Tijdens en kort na de oorlog opereerde de KNILM vanuit Australië als onderdeel van het 19e squadron van de Militaire Luchtvaart en het was in Augustus 1947, dus juist twee jaar geleden, dat het KLM Interinsulair Bedrijf zijn werkzaamheden begon en de vooroorlogse KNILM als zodanig verving. De resultaten die door het Interinsulair Bedrijf in die twee jaar tijds behaald werden, waren boven verwachting.

Zo werden bijv. in 1948 ongeveer 7.689.000 km. gevlogen, 189.000 passagiers vervoerd, evenals 8.963.000 kg. vracht en 1.351.000 kg. post. Het interinsulair luchtverkeer omvat thans 24.000 km., waarin 32 plaatsen zijn opgenomen. De luchtvloot telt 10 Douglas DC-3's, 12 Dakota's en 3 Catalina-amphibies. Nog dit jaar arriveren vijf nieuwe Catalina's, waardoor een groot aantal nieuwe amphibische luchtlijnen zullen worden geopend. Een reorganisatie van het bedrijf is spoedig

te verwachten; hierover worden momenteel besprekingen gevoerd met de Regering.

In Deli heeft men plannen een lucht-taxi-bedrijf in het leven te roepen en ook hieromtrent worden onderhandelingen gevoerd. Waarschijnlijk zal dit lucht-taxi-bedrijf, indien het er werkelijk komt, door het interinsulair KLM-bedrijf worden geëxploiteerd.

Vliegende Petroleummaatschappijen

De drie grootste petroleummaatschappijen in Indonesië de Bataafse Petroleum Maatschappij (BPM), de Nederlandse Nieuw Guinea Petroleum Maatschappij (NNGPM) en de Standard-Vacuum Petroleum Maatschappij (Stanvac) bezitten elk hun geheel eigen vliegdiens. De BPM bezit twee Grumman Goose Amphibies, welke rond Balikpapan worden gebruikt voor luchtkartering, twee Grumman Mallard amphibies welke gebruikt worden voor transport van staf-employés en experts, alsmede een Convair Catalina, die eveneens voor transportdoeleinden wordt gebruikt. Bovendien bezit de BPM vier Piper Cubs, waarvan zij er twee aan de Vliegclub Batavia en twee aan de Vliegclub Zuid-Sumatra heeft uitgeleend.

De NNGPM bezit drie Catalina's en een Grumman Mallard, welke worden gebruikt boven Nieuw-Guinea vanaf Morotai; de Stanvac bezit een vierpersoons Stinson Voyager, welke zij gebruikt boven Sumatra vanaf Talang Betutu, het vliegveld van Palembang.

Op Borneo vliegt de Christian and Missionary Alliance met een vierpersoons Beechcraft Traveller, een tweedekker, uitgerust als watervliegtuig. Dit toestel zal waarschijnlijk binnenkort worden verkocht en vervangen door een modern amphibievliegtuig, denkbeeldig een fraaie Britse Short Sealand.

De vliegsport

Het vliegen zuiver als sport, wordt in Indonesië veelvuldig beoefend, waarbij tot heden gebruik wordt gemaakt van Piper Cubs, die door de Militaire Luchtvaart en de BPM in bruikleen zijn afge-

staan. Mogelijk zullen binnenkort enkele sportvliegtuigen in het buitenland worden aangekocht door de onlangs heropgerichte Koninklijke Vereniging voor Luchtvaart in Indonesië, welke optreedt als overkoepelingsorgaan van de diverse Indonesische vliegclubs.

Deze vliegclubs zijn o.m. de Vliegclub Batavia, de Vliegclub Oost-Indonesië, de Vliegclub Zuid-Sumatra, alsmede de Vliegclub Bandong, welke laatste nog niet vliegt, doch uitsluitend als organisatie bestaat.

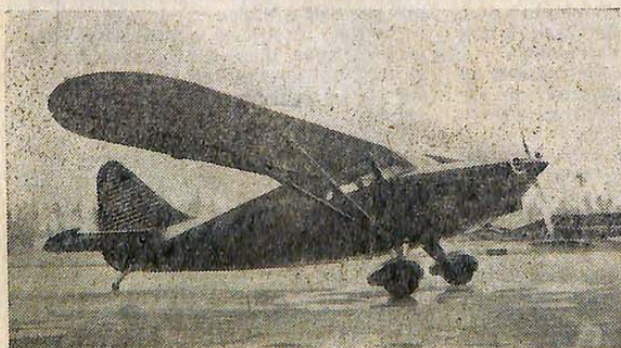
Het bevorderen van de vliegsport, niet alleen op Java, maar in het gehele Verre Oosten, is de bedoeling van de beide Chinese luchtvaart-enthousiasten Oei Tjong Ie en Oei Tjong Hiong uit Hongkong, die beide geruime tijd in Semarang verbleven met hun Cessna-170 en hun tweemotorige Airstream Consul.

Deze Chinezen hebben o.a. het agentschap van Cessna voor het gehele Verre Oosten verkregen en voeren momenteel onderhandelingen met Fokker over een gelijk agentschap voor de diverse Fokker-producten.

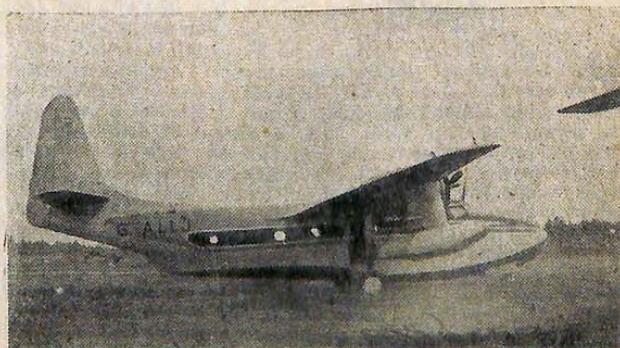
De modelvliegtuigsport

De jongste tak van luchtvaart, de modelvliegtuigsport, komt langzaam maar zeker in Indonesië tot grote bloei. In Batavia zijn het de luchtverkenner van de Van Weerden Poelman Groep en de Chinese luchtverkenner van de Khouw-Khe-Hien groep, alsmede enkele burgers en militairen, die in hun vrije tijd modelvliegtuigen bouwen. Op Andir is het de Luchtvaart Club Andir, op Semarang de Squadron Model Club van het 322 Spitfire squadron, waar druk gebouwd wordt en ook zijn er enthousiaste bouwers te vinden op de vliegvelden Tabing (Padang), Semplak (Buitenzorg) en Kalidjati.

Het is jammer dat het zweefvliegen zelf, met grote zweefvliegtuigen, momenteel in Indonesië generlei belangstelling ondervindt. Het is te hopen, dat energieke luchtvaartenthousiasten hier spoedig de leiding zullen nemen, want aan enthousiasten die de zweefsport daadwerkelijk willen beoefenen, zal het, ook in Indonesië, zeker niet ontbreken.

De Stinson „Voyager” van de Stanvac, die te Palembang gestationneerd is.

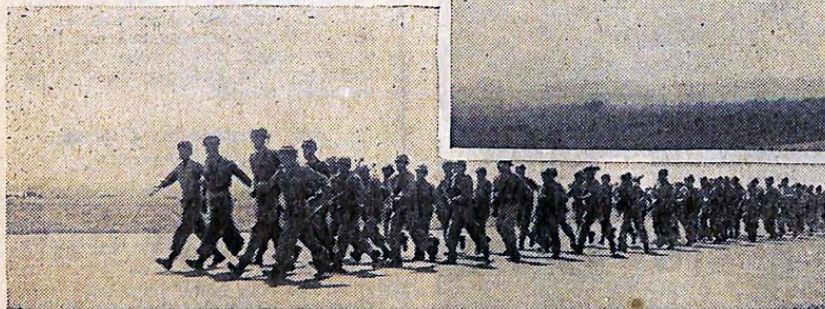
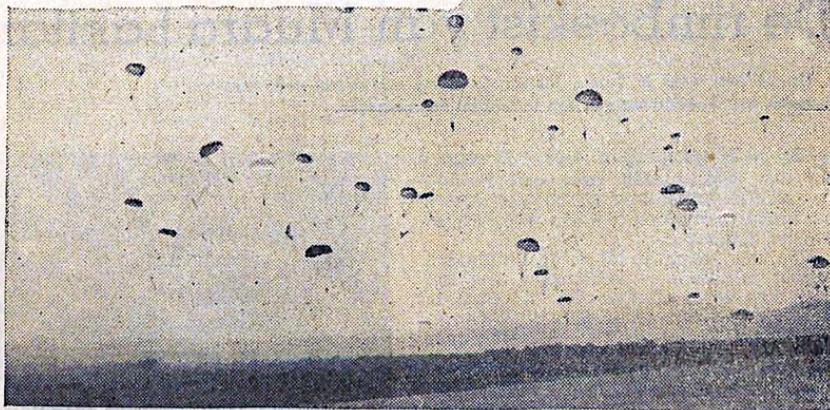

De Grumman Mallard amphibie, van welk type drie vliegtuigen in Indonesië ingeschreven zijn.

Vliegfeest op Andir

21

Het vliegveld Andir bij Bandung stond in de eerste week van Juli in het teken der feestvreugde, ter gelegenheid van het 35-jarig bestaan van de Militaire Luchtvaart. Het hoogtepunt van deze luchtvaartweek vormden wel de vliegdemostraties, die Zondag 3 Juli werden gehouden. Uit de foto's blijkt duidelijk de enorme belangstelling die er voor de demonstraties bestond.

De parachutisten springen, het hoofdnummer en het aankijken dan ook alleszins waard. Na een bliksemsnel verzamelen volgt een geforceerde mars onder de brandende zon.

De belangstelling was enorm.....

Een nummertje „crazy-flying” met een Piper cub, door kapt. Corsmit.

De „turn-ball trainer”, voor mitrailleur-oefeningen.

De HVK onderhoudt zich met de zweefenthoustaten.

Wapenbroeders

De rimboekist van Muara Lakitan

Op 24 Juni werd in Muara Lakitan de eerste rimboek-kist voor Zuid-Sumatra aan de bezetting van een buitenpost overgedragen.

EEN hele tijd geleden hoorde ik ergens een klok luiden over een nieuwe NIWIN-actie. Over rimboe's en kisten en koffergrammofoon en een hele straal andere dingen.

Nou, best, dacht je bij jezelf. En meteen schoot het door je hersenpan, dat het toch zo'n verre afstand was van Batavia naar de blubberhoeken van Zuid-Sumatra. Enne..... dat die kisten de weg naar onze uithoeken toch wel nooit zouden vinden.

Totdat laatst in Palembang onze Guus C. & A. me boven op een harington laat klauteren met een verdraaid klein sleuteltje in mijn p..... eh..... handen. En, onder ons gezegd, die harington was prachtig.

„Harrington” heet dat officieel. Een luxe wagen voor de mooie effen wegen in dat landje ergens aan de Noordzeestranden. Hier echter op de liefelijke wegetjes van Zuid-Sumatra, waar van die aardige hobbeldebobbeltjes in zitten, zijn het complete martelwerktuigen.

Niet soms?

Maar enfin, het martelwerktuig in kwestie stond rustig stil en ik er bovenop. En waarempel..... 't was wáár ook. Een grote grijze kist. De Rimboekist, geschonken door de Heer A. E. Dehnert, Straatweg 240, Rotterdam. En dan moet je weten, dat er zo'n kleine veertig Rotterdamelaars bij 5-3 R.I. rondollen!

Sleuteltje in het slot. Omdraaien. Kist open. Houtwol weg en..... waarempel géén flauwekul, maar heuselijk levensrecht goed spul.

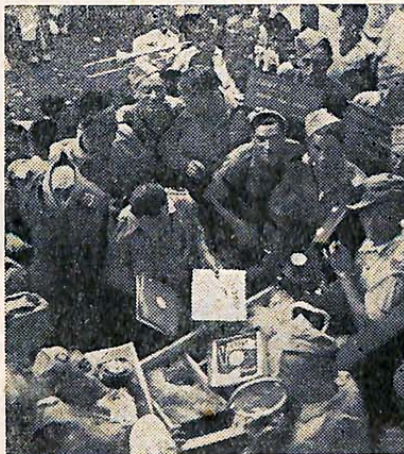
Een hele sportkraam bij elkaar. Voetbal, volley-ball, badminton-spel, ping-pong set, een levensgrote koffergrammofoon met een stapel nieuwe en hele platen. Een pracht van een drukklamp met alle reserve spullen, waar we altijd zo'n gezanik om hebben! En verder had ik ineens een boek in m'n graalende klulven en vroeg Mieke Melchers me leuk-weg: „Hoe de stand NU was?” Nou, reuze, natuurlijk!.....

En dan diepten we verder nog een hele serie binnenhuisspelen op uit de rijke schatkamer van mijnheer Dehnert.

Met open mond zaten we al deze heerlijkheden nog te bewonderen, toen me plots in het oor gefluisterd werd, dat deze kist bestemd was voor ons detachement in het verre Muara Lakitan. Was 't ie effe goed.

Laat me nu een paar dagen later wéér tegen diezelfde kist aanlopen. Ja, we waren toen alweer in Mangundjaja, waar diverse Welfare-mijnheren aan 't fotograferen waren. (Ja, dat foto-apparaatje was maar knudde, hoor!) Maar..... soe-dah. Een stel zwetende koelies sjouwde de zware kist van de hoge oever af naar de stinkende heerlijkheid van een hekwieler (officieel burger-handelsvaartuig genaamd) waarmee wij de reis naar Lakitan zouden maken.

Twee dagen lang werden we op die schuit in leven gehouden met Chinezen,

In een blubberhoek van Zuid-Sumatra kwam een rimboekist terecht. Zo maar ergens uit Nederland gestuurd. Of ie welkom was.....

bier en lemon, met Amerikaanse sigaretten en eterijtjes met Chinese luchtjes. Twee dagen lang zaten we te zitten en te hangen. En met die kist..... geen centje pijn. Je had er geen kind aan.

In Lakitan hadden ze natuurlijk weer de wind mee. Nét een stuk slametan in de kampong. Met een heuselijke hoempa-band. Die verschrikkelijk veel lawaai kon maken. Als die lui eenmaal begonnen met het onsterfelijke lied van „Sari Marijs, die toch zo hopeloos ver van m'n hart woont”, dan bleven ze dat net zo lang in je oren toeteren, tot je met je laatste krachten een seintje gaf, om toch in 'shemelsnaam wat anders te geven.

Maar enfin. Met behulp van die bruine band en met een heel stel gebruinde Hollandse jongens, werd na een speechje de beroemde kist feestelijk geopend.

„Muziek, bruine broeders!”..... Hoem-perdeboomp!!!..... „Mijn Sari!”..... Ja, daar had je Sari alweer. Dat kind wou er met alle geweld óók bij zijn.

Nou al met al is het een gezellige boel geworden. De limonade was lau en slap, zoals gewoonlijk. De sigaretten waren toevallig goed. De stemming was reuze. En Mieke heeft nog een hele avond tussen ons in zitten zaniken, „Hoe nou toch de STAND was?”

En ik kan het haar en jullie allemaal met een gerust hart toevertrouwen: „DE STAND WAS PRACHTIG”.

Het verlaten Lakitan had de eerste rimboekist van Zuid-Sumatra te pakken. Een hoeratje voor de heer Dehnert, U weet wel „Straatweg 240, Rotterdam”.

Nu nog twintig van deze kisten, dan zijn alle detachementen van 5-3 R.I. voorzien. Zou dat even een klap geven!!

Rem

Staf 5-3-R.I.

RIMBOEMELK

U weet natuurlijk wel van Niwin-actie voor rimboekisten, bestemd voor soldaten op buitenposten in Indonesië, waar grootste vijand grouwelijke verveling. Als actie goed wil slagen, dan massa kisten nodig en daarvoor medewerking alle Nederlanders nodig. Amsterdamse melkboeren hebben dat begrepen. Rammen nu niet alleen met flessen, maar verkopen ook zegels. Hopen op massa kwartjes, want dan mogelijk paar melkboeren-rimboekisten te versturen en stel U voor, clientele, dat zo'n stel Mokumse jongens in hartje oerwoud opens kist met fijne spullen krijgt met briefje: Van de melkboer. Tot Zaterdag kunt U bij melkboer terecht.

uit: *Amsterdams Dagboek* —
Het Parool,

Dick van Rijn

- Dick van Rijn komt vanavond.
- Dick van Rijn? Wie is dat?
- Zo, dus die ken jij niet?
- Neel!
- Dat is de man, die ons al 2½ jaar op de hoogte heeft gehouden van het sportgebeuren in ons vaderland.
- Oh! En wat komt hij nu doen?
- Hij houdt een lezing, joh, over voetballen, wielrennen, zwemmen, atletiek, noem maar op. Hij heeft nog een film over Holland-Frankrijk ook bij zich.
- Zo!Hoe laat?
- Acht uur.
- 'k moet schrijven.

Dit gesprekje ving ik op van twee knapen. 'sAvonds zat die persoon echter, die v. Rijn niet kende, op de voorste stoel. Wij hebben een geweldige avond gehad.

Hij nam ons als 't ware mee naar de ronde van Nederland. Vertelde, dat de belangstelling geweldig was, maar de organisatoren nog al eens voor financiële moeilijkheden zaten.

Toen de met pessimisme tegemoet gezien match Nederland-Frankrijk. De voetbal-kampioensronde. Hoe notabene „us Abe” de grote „Abe” toch nog een penalty miste tegen B.V.V.

De 4-1 overwinning op de Franse profs in beeld.

Daarna werd de gelegenheid opengesteld vragen tot de sportjournalist te richten. Hij verdedigde zich meesterlijk.

— Wie nog, heren, sprak Dick..... en alles bleef stil, maar onderhand gaf de klok half twaalf aan. Een onvergetelijke avond.

Niwin, een reuze greep!

K. Keijzer,
11e Velde, Genie.

„SMIT & VAN DER WAL”

Zij die op grond van de door bovenstaande firma georganiseerde pakketten-acties nog een bedrag terug te vorderen hebben, kunnen hiervan bij hun Administrateur een opgave indienen. Deze is bekend met de wijze waarop dit dient te geschieden.

DOE MEE....

De NIWIN vroeg de mensen thuis om een half miljoen gulden. „U weet wel voor onze jongens, we willen ze duizend rimboekisten sturen.....". Hieronder iets over de manier waarop het antwoord gegeven werd.

Op initiatief van een enthousiaste oâbaas brachten Blijdorp Groep 45 en de Roland Philips Stam van de N.P.V. na tien dagen hard werken met dertig man f 820.— bij elkaar: twee rimboekisten.

De Amsterdamse winkeliersvereniging „Kinkerstraat" organiseerde een winkelweek en reserveerde bovendien 10% van de opbrengst voor de NIWIN. Resultaat: vijf mille uit de Kinkerbuurt.

De twee kleine plaatsen Duijvenrecht en Ouderkerk a/d Amstel brachten in en paar dagen samen 2 rimboekisten bij elkaar. De AVRO stuurde een kist en de Sunlight zeep-fabrieken in Vlaardingen kwamen met drie rimboekisten over de brug.

Amsterdam had het op 26 Juni al tot 66 rimboekisten gebracht en ondertussen voetbalden in Groningen de burgemeesters van Drenthe en Groningen zo maar ten aanschouwe van de luid-lachende burgerij. Die heel wat lichter naar huis ging..... Opbrengst voor de NIWIN.

Nederlanders in het buitenland kregen ook lucht van de rimboekisten-actie.

Ze stuurden uit Denemarken zes kisten (en nog tien tropenradio's), uit Calcutta twee, uit Zweden, Italië en Guatemala alvast een. „Er komt nog meer", werd er naar de Haag geseind.

In IJmuiden speelt de toneelvereniging „Palvu" voor de NIWIN, in Twello worden geweldige biljartwedstrijden gehouden en in Dieren is een hele rimboekisten-week georganiseerd met kinderfeesten, verlichte vijvers, zangconcoursen en sportwedstrijden.

In Leersum heeft men een steen uit het glaciële tijdperk opgegraven en op een cementen vloertje te kijk gesteld. Voor 25 ct. mag men raden naar het gewicht van het gevaarte. Opbrengst: rimboekisten.

Dit is slechts een greep uit honderden kleine berichtjes over de rimboekisten-actie. Nederland leeft mee!

En wij? In een vorig nummer deden wij het voorstel om van hieruit duizenden postbladen met een eenvoudig „dank je wel" naar al de onbekende gevers en geefsters te sturen. 'n Dank-je-wel voor de lectuur, de radio's, filmjeeps, strijkrachtenprogramma's, cantinewagens, sport-materialen, gezelschapsspelen, enzovoort, enzovoort..... Deponeer je postblad bij de Welkijnsverzorgingsofficier en doe mee.

**STUUR EEN
POSTBLAD OVER ZEE!**

Carrousel

Cijfers

Kapitein: „De loop van je karabijn is inwendig verroest, Van Gent!" v. Gent: „Een scherpe pieper erdoor en hij is weer schoon, kapitein!"

Kapitein: „Prachtig, van Gent, prachtig.... Tien.....!"

v. Gent: „Dank U kapitein!"

Kapitein: „Ja, ja, tien dagen verzwagd".

J. Wenas.
Men. ml. sid.
1000 en Pl. Genie
Socrakaja.

Passagier tot trambestuurder: „Wat rijdt de tram soepel en snel vandaag". „Dat komt", antwoordde de bestuurder kalm, „omdat we thans op de rails rijden".

(Wapenbroeders)

Sld. G. Buunk
Cie. M.U. Leger Genie Troepen

't Gebeurde in Amerika

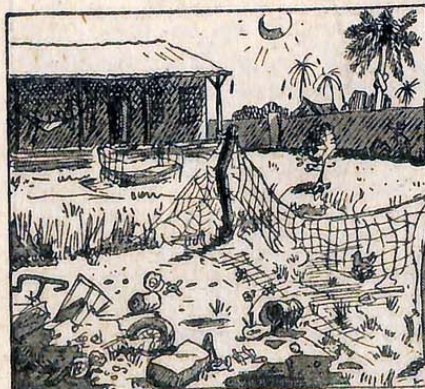
Een dame in Pittsburgh kreeg vergunning tot echtscheiding omdat de echtgenoot, die haar eerst alleen op Kerstmis sloeg, haar nu ook op andere feestdagen een pakslaag gaf.

„Kijk 'ns, waar het vuur vandaan komt".

Sld. G. Kalmeyer
401 Bat. Inf.

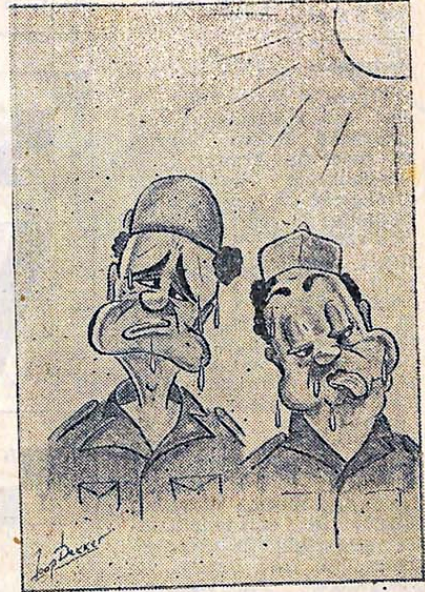
(Wapenbroeders)

De belangstelling voor volley-bal vóór en na de komst van het Rode Kruisteam.

Kpl. W. Hoesels
27 Hs. 72.

(Wapenbroeders)

„Gelukkig niet zo koud meer hé.....?"

Serkt.Maj. J. Dekker

(Wapenbroeders)

4-S R.S. „C"-Divisie

In Hollywood, het land der mogelijke onmogelijkheden, heeft een vrouw echtscheiding aangevraagd en gekregen omdat haar man haar op een avond met de gasten alleen liet en zich terugtrok in zijn kamer om met zijn elektrische trein te spelen.

In Seattle was een ex-vrijwilliger bij de brandweer, die aan de politie bekende dat hij vier branden had gesticht omdat het huilen van de alarm-sirene zijn zenuwen kalmeerde.

Toen een buikspreeker in Boston voor het gerecht kwam, omdat hij zijn vrouw verlaten had, zei de rechter: „Je moet kiezen tussen je vrouw en je pop".

„Dan liever mijn pop", antwoordde de buikspreeker, „Die heeft tenminste nooit het laatste woord.....".

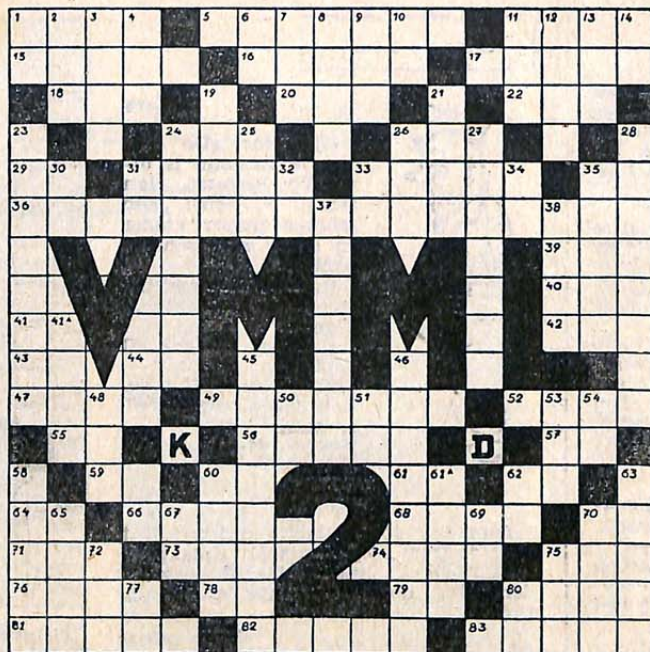
Wapenbroeders

Puzzle

Horizontaal

1. tegen; 5. leger (Mal.); 11. deel; 15. tijdsbepaling; 16. Arabische Heilige Schrift; 17. rivier in Frankrijk; 18. Republikeins leger; 20. drinkgerei; 22. meer (Duits); 24. holte; 26. legeronderdeel; 29. voorzetsel (Eng.); 31. straf; 33. noodtijd; 35. gaan (verv.); 36. legeronderdeel; 39. hoofd v. klooster; 40. cursus; 41. muzieknoot; 42. voetbalclub; 43. waterstand; 44. ten laatste (afk.); 47. kier; 49. gezin; 52. havenplaats Indië-route; 55. zangnoot; 56. aantal; 57. onder anderen; 59. neen (Eng.); 60. mijn inziens; 61. familielid; 62. legeronderdeel; 64. reeds; 66. geluid (Eng.); 68. vulkaanland; 70. gezinslid; 71. etenbe-reider; 73. niet ijverig; 74. goedgekookt; 75. vissoort; 76. gelijk (D.); 78. noot; 79. verzetsgroep; 80. vruchtbare plek in de woestijn; 81. weergekeerd; 82. plaats in N.-Afrika; 83. tijdsbepaling.

Lekenspiegel

Verticaal

1. voormiddag (Eng.); 2. vochtig; 3. oorlogswapen; 4. dit (Mal.); 6. maanstand; 7. motoronderdeel; 8. bloeiwijze; 9. dier; 10. Engelse Marine; 11. goud (Mal.); 12. lichaamsdeel (mvd.); 13. telwoord (Eng.); 14. voorzetsel; 19. stad in Rusland; 21. brancard; 23. tijdrekening; 24. voornaam; 25. staan (verv.); 26. zangstem; 27. opbergruimte; 28. toewijzing; 30. pers. vnmw. (Fr.); 31. bedrijfshoofd (afk.); 32. en andere; 33. Administratie Troepen; 34. pers. vnmw. (Eng.); 35. bede; 37. soort drukpers; 38. bleek (Eng.); 41a. keller; 44. motorraces; 45. zeesoldaat; 46. misvormd; 48. lidwoord; 50. pers. vnmw.; 51. maanstand; 53. afsluutmiddel; 54. en andere; 58. oorlogswapen; 60. gedeelte van huis; 61a. dakbedekking; 62. legeronderdeel; 63. vliegtuigtype; 65. bloescoorprang; 67. Oosterlengte (afk.); 69. of (Eng.); 70. houding; 72. voertuig; 75. dier; 77. lezen (Fr. verv.); 80. onder andere.

Std. J. H. Kroon, 280320421

LMN — VMML 2, 16 VB

Kalidjati.

LUCHTREIS

OM het zo maar eens te zeggen, hebben wij verder gekeken dan onze neus lang is.

Wij lieten namelijk de ons toegewezen verlofstad voor wat ze was, blauwblauw, en togen verder naar Batavia, met een harts vriend.

Incognito, net als vorsten en schurken. Wij schokten enige guldens en vlogen. Gewoonweg vliegen per K.L.M., zodat wij later achteloos kunnen zeggen: — wij vliegen altijd als wij met verlof gaan.

Achter ons stapte een professor het toestel binnen, twee Chinese zakenlui, twee Pakistaanse dito en nog veel meer mensen en een dame met twee babies. Wij gingen eens echt gemakkelijk zitten, tussen onze vriend en de dame met de babies. Het leek wel of wij veroordeeld waren tot de elektrische stoel, want er kwam een steward of zo (in ieder geval geen aardige stewardess), die ons in een gordel sloot, alsof wij er nooit meer levend uit zouden komen. Boven ons hing een zwemvest, waarschijnlijk voor sloepenrol onderweg. Een parachute was echter in geen velden of wegen, of zakje, te zien.

Nauwelijks begonnen de motoren te grommen of de professor nam een Wereld en ging zitten lezen. Wij beschouwden hem ademloos. Hoe kan iemand lezen in een vliegtuig! Wij hadden het vaste voornemen niets van het landschap onder ons te missen. En foto's maken — om later, in de kampong teruggekeerd, als bewijsmateriaal voor de echtheid van onze vliegtocht te laten rondgaan.

Doch de mens heeft zijn eigen lot niet in handen. In ons geval lag het in de grijpende handjes van de babies. Wanneer ge zelf gevlogen hebt met babies, zult ge het reeds begrijpen.

Onmiddellijk na de start, waarvan wij erg genoten, begonnen zij te hullen, schreeuwen, krijsen, kortom zich zeer onluichtreizerachtig te gedragen. Nu zijn wij goedaardig van inborst, ofschoon al te goed buurvrouw's gek is. Wij handelden al te goed als heren, als een Bommel, en namen de kleine Anneliesje op de knie. En lieten de oren wapperen en de neus kronkelen. Wij zeiden onbeschrijflijke dingen, legden de werking van de bren volledig uit. Tegen dovemans oren gepraat evenwel. Eerst een reep chocolade bracht wederzijds verlichting. De cabine keek vertederd, de Chinezen glimlachten (op z'n Chinees) en de Pakistaanse ook (op z'n pakistaans dan), de professor las.

Toen ging Anneliesje eindelijk languit op onze knieën liggen pitten, zodat wij iltings naar buiten loerden.

Huizen, straten en pleinen. Waren wij boven de verlofstad blijven rondcirkelen? Schone illusie.

Reeds daalde onze vogel en spuwde ons even later al een uillebal uit. Te Batavia. Voortaan vliegen wij slechts in een privé-toestel.

Lesk.

OPLOSSING
KRUISWOORDPUZZLE

W. Br. no. 16

Horizontaal

Het gevraagde spreekwoord luidt als volgt: *Zachte heelmeeesters maken stinkende wonden.*

12. Aar; 13. S.M.A.; 15. Zee; 16. Ene; 17. Alleen; 21. Cederen; 22. Pintoe; 25. Ketels; 26. Ure; 27. D.w.z.; 28. Seniel; 29. Net; 30. Li; 31. E.a.; 32. R.K.; 34. Reet; 37. A.T.O.; 39. Ermelo; 44. Buiten; 46. Aantekenen; 48. Toe; 50. Enu; 51. Paneren; 52. Ier; 53. Lomborg; 58. Toren; 59. Varkens; 63. Atlas; 65. Aegir; 66. T.T.T.; 67. Rit; 68. Ode; 69. Ear; 71. Ieder; 75. Erka; 78. Pelgrim; 80. Woord; 83. Taalles; 86. Are; 87. Aandeel; 89. Opa; 90. Ase; 91. In; 93. Attesten; 95. Luit; 96. S.A.; 97. Nee; 98. Tiga; 99. O.W.; 100. K.L.; 101. Nr.; 102. Ned.; 103. Oma; 105. Ari; 107. Ems; 109. Vere; 110. Kale; 112. Dan; 113. Ev.; 115. Meteoren; 116. alt; 17. Dag; 118. Re; 119. Era; 120. Den; 121. Nee.

Verticaal

1. Zaak; 2. Aalen; 3. Criterium; 4. Esculaap; 5. Emeritaat; 6. L; 7. Meewerken; 8. Eenzamen; 9. Retiratie; 10. Snoek; 11. Meel; 14. Ade; 15. Z.R.D.; 18. Netel; 19. El; 20. As; 22. P.S.; 23. Ie; 24. N.N.; 33. Abel; 35. Ee; 36. T.n.; 38. Onnen; 39. Eeren; 40. En; 41. Le; 42. On; 43. Pers; 45. Unox; 47. Ter; 49. Oene; 54. Batig; 55. Otter; 56. N.L.; 57. Garen; 59. Voert; 60. A.G.; 61. Rieka; 62. Kraal; 64. Sif; 65. Ade; 70. Kers; 72. D.I.; 73. Bonte; 74. Brest; 76. Ia; 77. Kepl; 78. Paar; 79. Leerlinge; 80. Watermerk; 81. Ode; 82. Detineren; 84. Louwmaand; 85. Saté; 87. Aannemen; 88. Legerend; 91. Is; 92. Na; 94. Naden; 95. Looks; 100. Kraak; 104. Allee; 105. Adda; 106. Vers; 108. Sta; 109. Vod; 111. Eten; 114. Vet; 122. E.

Duitse „R”-boten in dienst van de Koninklijke Marine

IN 1867 werd te Toulon een oorlogsschip, een z.g. „ramschip”, op stapel gezet, dat een vreemde levensloop zou krijgen.

Het was de Nederlandse „Schorpioen”, die, na haar 70-jarige staat van dienst bij de Koninklijke Marine als opleidingschip, ten dienste der visserijbescherming, enz. in 1940 door de Duitsers in Den Helder werd aangetroffen. De Kriegsmarine sleepte het schip naar Duitsland, waar het dezelfde taak kreeg bij enkele flottieljes „Räumboote” van de Duitse mijnenveegdienst.

Deze flottieljes droegen namen en emblemen van de meest uiteenlopende aard. Een flottielje kreeg de naam van onze oude „Schorpioen”, die na de bevrijding naar Nederland repatrieerde. Wie schetst de verbazing van de Nieuwediepers, toen de Koninklijke Marine in November 1947 daar 10 Duitse „R”-boten binnenbracht, waarvan verschillende een schorpioen als embleem droegen?

Zij zagen onze „Schorpioen” in de haven liggen, lui dobberend als een moedereend..... om haar heen een troep kleintjes, de ranke „R”-boten. „Zo zo „Schorpioen”, zo piekerden zij, „heb jij op je oude dag nog jonkies gekregen daar in Hamburg.....?”

De „Räum-boot” is een type, dat de Duitse marine in de jaren 1930 tot 1944 ontwikkelde; het moest een tegenhanger zijn van de Engelse motor-minesweepers en kreeg als bestemming: het vegen van mijnen in de kustwateren en grote rivieren. De 10 door de Koninklijke Marine overgenomen exemplaren hebben een standaard-waterverschuif van 123 ton en een bemanning van 28 koppen. De bewapening bestaat uit een mitrailleur van 40 en een van 20 mm. De topsnelheid 24 mijl per uur wordt geproduceerd door 2 M.W.M.-dieselmotoren met een gezamenlijk vermogen van 2800 pk.

De schepen zijn zeewaardig — ze kunnen gebruikt worden zowel voor escortediens ten als tegen vijandelijke onderzeeboten.

Na het staken van de vijandelikheden in Mei 1945 werd een aantal flottieljes van de Duitse marine bij de ge-

allieerde mijnenvegers ingeschakeld, om de Noordzee en de aangrenzende wateren te vegen. De betreffende boten waren met krijgsgevangen Duits personeel bemand. Op deze wijze stonden 23 „Räumboote” onder Nederlands marinebevel, evenals het mijnenveegmoederschip, de „Tanga”. Zij waren ingeschakeld bij de veegoperaties in de Nederlandse wateren. De Koninklijke Marine had in die dagen een ernstig tekort aan mijnenvegers. De in gebruik zijnde „Byms”-vegers waren geleend van de Britse marine, voorts vertrok in October 1945 een flottielje van 8 schepen naar de Indonesische wateren.

In November 1947 kwamen daarom 10 „R”-boten definitief in bezit van de Koninklijke Marine. Zoals alle Nederlandse mijnenvegers kregen ook de ex-Duitse boten de namen van Nederlandse eilanden en zeestromingen. De eerste R”-boot kwam in Augustus 1948 gereed. Het was Hr. Ms. „Roompot”.

In Februari van dit jaar werd in Amsterdam Hr. Ms. „Urk” voltooid, die begin Maart haar proefvaart maakte ten Noorden van Den Helder. De manier waarop men van deze oude „R”-252, die volkomen verwaarloosd was en er haveloos uitzag, de nieuwe „Urk” heeft kunnen maken, is een raadsel. De proefvaart van deze „Urk” bewees, dat de „R”-boten, na de restauratie, deugdelijke mijnenvegers zijn. Het conducte van de „Urk” luidde: „Geen bijzonderheden, proefvaart zeer vlot verlopen”.

Zo zullen dan straks 10 nieuwe mijnenvegers in dienst zijn van de Koninklijke Marine, onherkenbaar als „R”-boten en onder een andere naam. Zij zullen het vierde flottielje mijnenvegers vormen met als basis Den Helder.

In dienst van de Koninklijke Marine kunnen zij dan de mijnen gaan opruimen, die zij ééns zelf, in dienst van de vijand, hebben gelegd!

G. A. Schriever, Adelb. SD-I-KMR.

De 10 door de Koninklijke Marine overgenomen „R”-boten zullen het vierde flottielje mijnenvegers vormen.

26 Huzaren van Michiel

Bij de opheffing van een bataljon

Michiel Adriaanszoon de Ruyter is één van onze grootste vaderlanders. Toch is aan de doorsnee Nederlander niet meer van hem bekend, dan dat hij in zijn vlegeljaren een paar maal van school en door zijn baas uit de lijnbaan is weggejaagd en dan: in een blauw geruite kiel.

Anderen noemen zijn naam meer. Zij kennen hem als de zeeheld en het strategisch genie, die zelfs zijn terugtochten zo wist te arrangeren, dat de vijanden ze als overwinningen roemden.

Maar de tocht naar Chatham heeft in de vaderlandse geschiedenis geen epos gekregen of een melodie van een onsterfelijk volkslied.

IIIJ was een Nederlander zoals wij. Wanneer hij „een brave dans gedanst had“ verlangde hij naar huis, de rust aan de wal de eenvoudige familiekring. Maar de heren Staten verklaarden hem onmisbaar. (Ook toen al). En hij ging het zeegeat weer uit om een vuiltje op te knappen. Op het einde van zijn leven had hij er wel enigszins genoeg van en vooral toen men hem met een veel te zwakke vloot naar de Middellandse zee dwong te koersen. Smalend vroeg toen één der leden van het admiraliteits-college of hij misschien bang was? Zijn rustige antwoord was: „al werd mij bevolen 'slands vlag te voeren op één enkel schip, ik zoude daarmee t' zee gaan, en daar de heren Staten hunnen vlag betrouwen, zal ik mijn leven wagen“.

Dit antwoord lijkt de hele persoon. De hier sprekende trouw en plichtsbef is de bron van zijn onsterfelijke naam. Al had hij als kanonnier onder prins Mau-

rits een paard van eigen geld gekocht, al streed hij mee in meer dan 40 gevechten en voerde hij het oppercommando in 7 grote zeeslagen, daarom was hij niet in de eerste plaats soldaat of een vechtjas, maar diep in zijn hart was hij een zeeman en koopvaarder, die eenmaal in dienst van het land, deed wat er van hem gevraagd werd met al zijn geniale krachten. Zo kwam hij ook om in de zeeslag in de Middellandse zee.

Ook de ondank bleef hem niet bespaard, want terwijl hij deed wat hij kon en moest, beschuldigde de burgerij hem van verraad en wilde zijn huis gaan plunderen.

Wanneer wij nu het 4de bataljon der Mariniersbrigade uiteen zien gaan en het merendeel thuisvaren dan denk je terug aan het 1½ jaar werken van deze eenheid. Een vergelijking maken mag je niet maar je afvragen, hoe de grootsten onder ons groot geworden zijn, is goed. Dan hebben ook deze kerels in andere omstandigheden plicht en trouw getoond. Het „Desnoods te voet“ hebben zij in werkelijkheid uitgevoerd, wat door geen foto-montage weer te geven is.

Het merendeel moest naar huis maar toen de wissel getrokken werd op hun uithoudings- en doorzettingsvermogen, is ook het onderste uit de kan gekomen. Over laaiend enthousiasme werd niet gesproken, het was soms wel eens een heel laag pitje, maar het moest en daarmee uit en niemand kende het refrein van „Aap wat heb je mooie jongen“.

Een pantserwagen reed op een nachtpatrouille langs brugposten van het door de K.L. bezet gebied. Zij kregen te horen „Julle zijn zeker de Huzaren van Boreel?“ De sergeant-majoor antwoordde „Nee man, de Huzaren van Michiel. Scheuren maar weer!“

Niemand had juist antwoord kunnen geven. Het was een eigen arrangement op de

wijze 1665, zoals trouwens de hele geest van het bataljon was. Het werkte van binnen uit met een waarachtig soldateske eigenschap van eensgezindheid van hoog tot laag, een staan sch er hun commandant op alle ogenblikken, zonden te vleien.

En op deze wijze hebben velen het leven gelaten, met de karabijn in hun handen en het gezicht naar de vijand. Anderen zijn levenslang gekenmerkt en zullen op deze wijze terugdenken aan deze dagen. En iedere marinier die vertrekt, gaat langs de graven van zijn maten.

In Babat en Tjepoe had men het niet opgedrongen idee om elke dag verse bloemen op de graven neer te zetten.

Wanneer men er kwam, leek het alsof alles pas maar opgemaakt was. En een ieder die hen daar bezocht en de graven oversloeg, kon voortaan wel doorgaan. Zij voelden dat als een niet begrepen worden.

Immers zij leefden daar nog in de gevaren waarin de doden het einde gevonden hadden. Bij iedere kranslegging leeft dat omhoog en ze gaan zwiingend terug naar de bewoonde wereld en naar Nederland.

Het samenwerken en de strijd tegen de „veelsoortige“ aanvallers en vijanden heeft de band hechter en hechter gemaakt, zodat een ieder met helmwee terugdenkt aan al die dagen. En omdat de mooie dingen van het leven blijven voortbestaan, zal ook deze geest blijven leven.

Deze geest zal ook niemand mogen aanvallen. Er zijn mensen voor gevallen die rechtschape waren.

Niemand heeft gevraagd om dankbetuigingen omdat ieder slechts zijn plicht heeft gedaan.

Een ieder moet echter wedijveren met daden in het goede, om nog beter te doen. Dat is de doden eren en het werk van de vertrekkenden voortzetten.

G. J. van Rijnsoever,
Vlootalmoezenter.

Wanneer wij nu het 4de bataljon der Mariniersbrigade uiteen zien gaan en het merendeel thuisvaren, dan denk je terug aan het 1½ jaar werken van deze eenheid.

TIEN KORPSMAKKERS HERBEGRAVEN

Telkens als ik me naar Kembang Koening begeef, de begraafplaats en het ereveld van Soerabaja, waarheen we in de loop van nu bijna vier jaren ruim 200 korpsmakkers naar hun laatste rustplaats brachten, bekruipt me een gevoel van weemoed.

„Waarom,” zo vroeg ik me steeds weer af, „is deze kameraad, deze vriend heengegaan, waarom dit jonge leven afgesneden.....?”

En dan wist ik het toch steeds weer en met mij vele anderen: we hadden een taak hier te verrichten, rust, orde en vrede moesten worden gebracht in dit land, waar we rechten hadden, doch ook plichten.

Er kwamen verdragen en namen als Linggadjati en Renville zijn een begrip geworden, een begrip van niet-begrijpen. Maar we persten door, wij allen van de Mariniersbrigade, van het Korps Mariniers, als onderdeel van de Nederlandse strijdkrachten, omdat we verwachtingen hadden, verwachtingen, dat het nu eindelijk toch wel in orde zou komen met dit land.

Het is nog lang niet in orde en daarom waren de woorden van de luitenant kolonel der mariniers H. P. Arends, die hij op het ereveld Kembang Koening op Woensdag, 13 Juli j.l. uitsprak, mij uit het hart gegrepen.

Dit zei overste Arends aan de geopende graven van 10 korpsmakkers, die herbegraven werden onder meer:

„Wanneer wij thans aan de groeven staan van deze gevallen makkers, dan gaan onze gedachten terug naar de eerste jaren van de Mariniersbrigade hier op Java, de tijd van de ring om Soerabaja en de eerste politieke acties.

Allen waren toen vervuld van hetzelfde ideaal en ook zij, die hier thans liggen, hadden er alles voor over om de rust en de orde te herstellen en de bevolking haar welvaart terug te geven.

Wij allen”, zo vervolgde spreker, „hebben ons volledig ingezet, maar deze kameraden werden reeds bij het begin van hun taak van ons weggenomen en mochten geen resultaat van hun werk beleven.

Na twee, drie jaar en langer, vragen we ons echter af, of datgene, waarvoor zij toen vielen, in vervulling is gegaan en”, zo beantwoordde overste Arends de door hem zelf gestelde vraag, „dan moeten we zeggen: *niet ten volle!*

Wij zullen hen in ere blijven gedenken. Moge hun offer niet vergeefs zijn geweest....

Desondanks”, zo ging spreker verder, „laten we ons niet ontmoedigen, omdat wij in de gelegenheid zijn geweest tenminste nog een deel van de resultaten te zien van het werk, waaraan ook zij zijn begonnen. En gesterkt door de plichtsvervulling, die zij hebben gegeven, vinden wij de kracht om voort te gaan, totdat het doel is bereikt. Wij zullen”, zo besloot spreker, „daarbij onze gevallen korpsmakkers in ere blijven herdenken”.

De plechtigheid was begonnen met het signaal stilte, dat door de hoornblazer werd gegeven. Gevoelig zetten daarna tamboers en pijpers de dodenmars in, terwijl de leider van de herbegraving, de 1ste luitenant der mariniers C. Ch. Stoop, plechtig de namen voorlas van de korpsmakkers, die werden herbegraven.

Het waren: de 1ste luit. der marns. H. A. C. Bila, sergt. der marns. J. W. A. Sledsens, sergt. der marns. J. van Waateringen, sergt. der marns. J. Ottevanger, korp. der marns. H. Visch, marinier der 1ste klasse E. H. van der Wiel, marinier der 1ste klasse G. J. Mensink, marinier der 1ste klasse J. H. Apperloo, marinier der 3de klasse J. C. E. de Jong en marinier der 3de klasse W. H. Heck.

Vlootaalmoezenier G. J. van Rijnsoever sprak enige woorden en zegende vervolgens de graven van de Rooms Katholieken onder de gevallen.

Daarna was het woord aan de luit. kol.

der marns. H. P. Arends, wiens toespraak hiervoor werd vermeld.

Vlootpredikant O. Veening noemde toen de namen van enkele gevallen, die hij van zeer nabij had gekend en wijdde enige woorden aan hen, zoals aan de luitenant Bila, die nadat de commandanten van de stoopaletons van het 1ste en 3de Bataljon waren gesneuveld, als commandant van het stoopaleton van het 2de Bataljon was gevallen.

Ds. Veening merkte tevens op, dat ook zij, die nog verspreid liggen in Java's Oosthoek naar hier zullen komen, „want één waren zij in het leven, één zullen zij zijn in de dood”. Met voorlezing van psalm 90 en het bidden van het „Onze Vader” besloot de vlootpredikant.

Namens familie, kennissen en vrienden dankte de 1ste luitenant Stoop de aanwezigen, waaronder zich bevonden de kapitein luitenant ter zee J. F. van Dulm namens de Commandant der Marine te Soerabaja, de commandant van het Amphibisch Bataljon, de luitenant kolonel der marns. W. A. van Heuven en een broeder van wijlen de luitenant H. A. C. Bila, voor hun belangstelling.

We verlieten het ereveld en het kerkhof. Onze gevallen bleven achter op de eenzame dodenakker, tussen de wulvende tjemara's. We zullen hen in ere blijven gedenken. Moge hun offer niet vergeefs zijn geweest.....

D. S.

Marinezeilers in het goud

Feest in Nieuwediep, aan de wal en op de ree

Waarom Den Helder niet Hoek van Holland heet, is mij altijd een raadsel geweest, want daar in het hoge Noorden van Noord Holland, waar Texelstroom en Malzwin, Schulpengat en Molengat samenkomen, is het met recht een „hoek“, een uithoek, waar men eerst belandt na een boemeltrein-reisje door het vlakste polderland dat men zich denken kan. Een uithoek in de wind en aan het water, een uithoek ook in de zin van verlatenheid, want waar in vroeger tijden levendig verkeer was van scheepvaart en handel, daar loopt nu het dode Noord Hollandse Kanaal uit op lege zeegaten en barre zandplaten.

Maar de marine is Den Helder trouw gebleven en de namen Nieuwediep en Willems-oord zijn nog levende begrippen in de marine-samenleving, welke voor een groot deel toch steeds weer terugvalt op Nieuwediep, waar men, volgens het oude liedje, zijn eerste zeemansstappen zet en waaruit men met pensioen vertrekt.

Ons Nieuwediep nu beleefde op 25 en 26 Juni weer eens hoogtijdagen, want de marine vierde feest. De Koninklijke Marine Jachtclub herdacht haar 50-jarig bestaan.

Toen tegen het einde van de vorige eeuw de zeilschepen hun plaats moesten inruimen voor de stoomschepen, voelde men in marinekringen sterke behoefte de oude traditie van de zeilvaart te behouden. Nelson's uitspraak gedachtig, dat hij zijn beste opleiding in zeemanschap had gekregen bij de behandeling van de zware marinesloepen, zocht men naar een oplossing om dit deel van de opleiding van de marineman zoveel mogelijk te bevorderen. Deze oplossing vond men in de oprichting van de Marine Jachtclub, waartoe de toenmalige luitenants ter zee R. W. Boissevain en W. C. J. Smit de stoot gaven. Een oprichtingscommissie, bestaande uit de heren Boele, Baudoin, De Visser en Smit kwam vrij spoedig tot resultaten, zodat op 29 April 1899 de Marine Jachtclub werd gesticht, welke enkele jaren later het praedicaat Koninklijk verwierf. Het was namelijk gebleken, dat dit jongste kind van het marinegezin levensvatbaarheid had.

De K.M.J.C., die uiteraard nauw contact onderhield met de grote zilververenigingen stelde zich tot doel het bevoor-

deren van de zeemanschap door middel van de zeilsport en dit doel heeft zij thans gedurende een halve eeuw met goede resultaten nagestreefd. Het eerste jaar reeds konden enkele jachten worden aangeschaft, de financiën hadden een gezonde basis, het ledental groeide flink en vrij spoedig ging men over tot het organiseren van nationale wedstrijden

De goede oude „Kijkduin“ van de Adelborsten roei- en zeilvereniging.

op de rede van Texel. Afdelingen werden gesticht in Amsterdam, Hellevoetsluis en Vlissingen, later kwam Loosdrecht erbij voor de kleinere klasse jachten. Tegen het einde van de dertiger jaren ging een aantal leden zich speciaal toeleggen op het zezeilen. Voor de nationale wedstrijden kreeg men tenslotte ook internationale inschrijvingen. Er was iets veranderd sedert de tijd, dat de adelborsten in Nieuwediep gestraft werden als zij clandestien gezeild hadden met een vletterman!

De oorlog maakte een eind aan dit bloeiende verenigingsleven. De vloot ging geheel verloren, doch met hernieuwde energie ging de K.M.J.C. na de bevrijding aan de arbeid, zodat thans weer een bescheiden aantal scherpe en plathodem-vaartuigen ter beschikking van de leden

staat, terwijl met een groter jacht het zee-zellen opnieuw beoefend kan worden. Ook de oude traditie van de sloepen-wedstrijden werd weer hersteld.

In de Koninklijke Marine Jachtclub is inderdaad de oude traditie van de zeilvaart, de liefde voor de zeilsport in de kringen van de marine, het aankweken van de zeemanschap volgens de eeuwen-oude Nederlandse begrippen levendig gebleven, getuige de grote deelname welke er ook in dit jubileumjaar bleek te bestaan voor de periodieke wedstrijden van marinesloepen, waarvan op 25 Juni de finale werd gezeild.

Aan deze finale hebben ploegen deelgenomen van allerlei schepen en walin-richtingen. 7 weken lang hebben deze ploegen in modelsloepen tegen elkaar gezeild op Texel's ree en op 25 Juni ging het om de beslissing. Deze race is boeiender en spannender geweest dan enige voorgaande, want de opgave voor de deelnemers was aanzienlijk moeilijker dan de afgelopen weken. Gedurende de ochtend stond er een vrij sterke ebstroom, met Oostelijke tot Noordoostelijke wind. Op de achtermiddag omstreeks 2 uur zwakte de wind aanmerkelijk af, met kennelijke neigingen om te gaan krimpen. Bovendien zette de vloed door en toen deze flink sterk was geworden kroop de wind meteen in de Noordwest-hoek. Toen waren de sloepen van de kopgroep bezig aan het laatste rak van de tweede ronde, van de Dode Hond rond de wrak-ton naar de finish voor het Wierhoofd. Daarbij lag de sloep van schipper H. Luiting ver vooruit, maar kreeg zwaar te kampen met de tegenstroom en gebrek aan wind. Daarentegen hadden 3 sloepen dicht onder de Texelse wal veel minder last van de vloed, zodat zij inliepen op Luiting, die zelfs begon af te drijven. Iedereen op het Wierhoofd hield zijn hart vast en men stond op het punt een gokje te wagen, toen de wind opzette en Luiting toch nog als eerste de wrakboei rondde. Met vloed mee en met halve wind was het verder een eenvoudige zaak voor schipper Luiting om als eerste te eindigen.

De einduitslag wees luitenant ter zee der eerste klasse N. W. Shuyter als de winnaar van dit jaar aan, met in totaal 55 punten. Vlak achter hem kwam schipper H. Luiting met 53 punten en luitenant ter zee der eerste klasse A. J. de Graaff werd nummer 3 met 46 punten. Op zijn hielen kwamen de nummers 4 en 5 met beiden 45 punten, namelijk kwartiermeester De Bruin en bootsman Kolenbrander.

Een grote dag was het, een gezellige dag ook. Op de rede lag een gedeelte van het smaldeel, dat deel zou deelnemen aan de gecombineerde vlootmanoeuvres. Op het wachtschip heerste meer drukte dan gewoonlijk, vanwege de gasten en in de Marineclub was men zo ongeveer „over de rode“ met het oog op het diner van Zondag. Maar 's avonds heerste er toch weer de provinciale rust in de straten van Den Helder, dat uitgelopen was om naar het concert van de Marinierskapel te luisteren, in de muzikent op het Stationsplein.

Ook aan de haven, rondom het wachtschip, waar wij deze Helderse belevenissen schreven, heerste rust, de rust van een koele Hollandse zomer-avond in Nieuwediep.

D. Maltha,
Marine-correspondent.

Wat met de mariniersbrigade verdween...

29

De bakkerij heeft haar diensten gestaakt

Onder alle veranderingen, die met de opheffing van de mariniersbrigade gepaard gaan en op allerlei plaatsen in allerlei onderdelen worden gevoeld, is er een, die we zeker niet onvermeld kunnen laten, omdat zij ons, mariniers, zonder uitzondering raakt.

Zij geldt namelijk een onderdeel, waarvan onze maaltijden iedere dag 's morgens en 's avonds afhankelijk zijn geweest: onze eigen bakkerij!!

Na ruim 3 „gloedvolle” jaren zijn op 10 Juni onze ovens aan de Kali Sari verkild en vanaf deze datum schaften wij het brood van de bakkerij van de Koninklijke Landmacht, die daar haar in-trek heeft genomen.

Terwijl we het „slikken” staan we in gedachten toch even stil bij de nu afgesloten periode, waarin we, meestal onbewust, het eigen fabrikaat hebben genoten.

De enige nog niet thuisgevaren bakker, die alles van het begin af heeft meege-maakt, is de sergeant Stevenaar en deze heeft ons dan ook de levensgeschiedenis van de bakkerij in geuren en kleuren verteld.

Na aankomst van de Mariniersbrigade in de desolate stad Soerabaja, werd natuurlijk onmiddellijk uitgezien naar een geschikte plek voor de vestiging van de bakkerij. Materiaal was er, doch „onderdak” moest nog gevonden worden. In afwachting waarvan gingen de bakkers alvast energiek aan het werk tussen de Brits-Indiërs. Maar een prettige werksfeer genoten onze mannen daar nu niet bepaald, omdat de Brits-Indiërs productie-methoden volgden, die wellicht voor henzelf niets vreemds hadden, maar nogal indruisten tegen het gevoel voor zinde-lijkheid, dat de Hollanders aangeboren is.

De volkswijsheid „wat niet weet, wat niet deert”, mag dan vaak waar blijken, en dan daarom soms een uitkomst betekenen, maar het kan toch ook te grijs worden.....

Intussen meende men iets gevonden te hebben, zodat de „geallieerde” bakkers vaarwel werden gezegd en men zich installeerde in een oude verlaten spiritus-fabriek en daar aan de slag ging.

Dit was evenwel van korte duur, omdat men daar bij het werk onaangenaam verrast werd door..... snipervuur. Het is een vervelend idee, dat het brood je ieder ogenblik uit je vingers kan worden geschoten of erger..... En het werd erger. De eerste 3 gewonden van de mariniersbrigade in Indonesië waren bakkers! „Daar zijn we dus zo'n beetje uitgeschoten”, zei sergeant Stevenaar, „maar we kwamen daarna toch aardig in de richting; we begonnen bij het concern Ten Wolde, hier vlak achter en toen is deze oude luciferfabriek ontdekt, die zo gauw mogelijk werd ingericht. Op 22 Maart 1946 werd de bakkerij hier geopend”.

Daarmee was dus een bewogen voor-historie aan de kant. Het aantal werkkrachten werd uitgebreid tot 50 man. In het begin, toen Soerabaja eigenlijk nog een bruggehoofd was, waar de hele mariniersbrigade geconcentreerd was,

leverde de factor „vervoer” in de broodvoorziening nog geen moeilijkheden op. Maar toen het gebied door actie „Product” was uitgebreid tot de gehele Oosthoek, kon de geregelde voorziening alleen gewaarborgd worden door een filiaal, dat in Djember werd gesticht, direct na de bevrijding van deze plaats.

Het filiaal in Djember heeft daar ongeveer een half jaar gedraaid en voor de Oosthoek in het totaal 257.000 broden gebakken. Daarna werd het gesplitste bedrijf weer verenigd. In November 1947 ging de bakkerij-chef, de sergt. maj. Acke, met de meeste van de OVW-ers thuisvaren en hij werd opgevolgd door de adjudant Smeets, die de zaak verder bijna tot het eind toe heeft geleid.

Op een van de LST's, die bij de 2e politieke actie in het landingsconvooi door de Javazee voer, bevonden zich ook 4 bakkers om de colonne „Ekster” na de landing bij Glondong van brood te voor-zien.

Voor de ravitaillering van de land-in-waarts trekkende compagnieën reed de broodtruck, die je uit alle voertuigen van de brigade kon herkennen door het grote witte zeil, dat de lading dekte, af en aan naar Morokrengbanan, het vliegveld van Soerabaja, waar Dakota's van de MLD werden volgeladen met brood. Omdat het gedropt moest worden, werd het verpakt in zakken van 25 stuks en zo aan parachutes bevestigd.

Reeds in December 1946 kondigde de bakkerij als met een klaren stem het miljoenste broodje aan, in September 1947 volgde het 2-miljoenste en zo kwamen ze geregeld, die jubileum-aantallen, die altijd met bijzondere tractaties omgeven werden en waarvan dit jaar in

April het 5e werd gevierd, toen het 5-mil-lioenste broodje uit de pan kwam.

Behalve de speciale lekkernijen op brigade- en nationale hoogtij-dagen kon men ook als er niets aan de hand was, geregeld zeker iedere week op iets extra's rekenen, in de vorm van allerlei soorten gebak en sprits.

Geen enkele keer gedurende de 3½ jaar, dat zij voor ons produceerde, heeft de bakkerij ook maar de geringste klacht over de kwaliteit van haar fabrikaat te incasseren gekregen, en dit zegt toch wel iets! Toen we een van de laatste dagen, waarop aan Kali Sari door eigen mensen voor ons gebakken werd, langs de oven-rijen liepen over de gladde, hier en daar wit-bestoven tegelvloer en de volle broodrekken zagen onder een reusachtige „klamboe” van muggengaas, beseften we duidelijk, dat hier „zo'n tijd” ten einde liep. En dat die sinds 10 Juni helemaal geschiedenis is geworden, dat zal voor velen niet gemakkelijk te verwerken zijn althans minder gemakkelijk dan het brood, waarvan we enige jaren lang zijn voorzien.

Je zou er op staande voet zo'n bul van krijgen, waarin vroeger een wijs man eens moet hebben gezegd: „Sic transit gloria mundi”, zo gaat de glorie der wereld voorbij..... kortom, een rötbul.

Maar zoals we bij het afscheid van onze mariniersbrigade voldaan waren, als we eens onder de loupe namen wat zij alzo heeft kunnen presteren, zo kunnen wij, mariniers, ook met grote tevredenheid terugzien op de staat van dienst van dit brigade-onderdeel, onze bakkerij, nu deze uit ons midden is verdwenen.

En daarom..... hulde aan onze meel-muizen!

H. Biersteker,
Mariniers-correspondent

Met grote tevredenheid kunnen wij terugzien op de staat van dienst van onze bakkerij..... hulde aan onze meelmuizen.

Wapenbroeders

Een slechte beurt

Adelborst Shirley voelde zich niet erg prettig, terwijl hij langzaam over het dek van het vlaggeschip op en neer kuierde.

Het was de eerste keer, dat hij daar liep als ondergeschikt officier van de wacht en hoewel hij zorgvuldig alle plichten had overzacht, die deze functie met zich mee kon brengen, voelde hij zich toch een beetje onplezierig; je kan nooit weten wat er voor onverwachte dingen kunnen gebeuren, waardoor je met je beperkte ervaring in onvoorziene moeilijkheden kunt geraken.

Zijn werkzaamheden waren betrekkelijk gering, omdat het meeste door de officier van de wacht zelf gedaan werd.

Adelborst Shirley had opdracht gekregen zorg te dragen, dat de motorsloepen op tijd voeren volgens regeling en verder moest hij voor de nodige eerbewijzen zorgen, wanneer dit te pas kwam. Vooral dit laatste woog zwaar op de schouders van de jonge man. De admiraal was fel waar het eerbewijzen betrof, de chef-staf was nog erger en de commandant van het vlaggeschip was het ergste van allemaal.

De geringste afwijking van de reglementen voor eerbewijzen, of een onregelmatigheid in de uitvoering daarvan, zou de meest onplezierige gevolgen kunnen hebben voor de ondergeschikte officier v.d. wacht.

Als Shirley alleen maar dacht aan de verhalen, die hij daarover had gehoord in de voorlongroom (het verblijf waar de jongere officieren huizen) rezen zijn haren al ten berge. Echter, hij had zich voorbereid op het ergste. Een tabel met de belangrijkste punten, waaraan men zijn aandacht moest schenken, had hij aan de binnenkant van zijn pet geplakt, hij had een schoon paar witte handschoenen in zijn zak, z'n schoenen glommen, zijn das en boord waren keurig en hij had z'n netste uniform aan, alles onberispelijk.

Adelborst Shirley hield op met heen en weer dreutelen en bekeek een naderende militair met wantrouwen. Het was de ordonans van de admiraal, die, zoals alle mariniers, onberispelijk was in elk opzicht. Zijn glimmende schoenen en koppel zouden kunnen worden gebruikt als spiegels, zijn blauwe uniform met één gele chevron zat hem als gegoten en zijn broek had een messcherpe vouw. Al bij al een waardig vertegenwoordiger van het korps waar hij toe behoorde.

Hij hield halt precies op de voorgeschreven 2 pas afstand van adelborst Shirley en met een correcte modelgroet overhandigde hij een klein stukje papier. „Met de complimen-

Met een akelig hol gevoel in z'n maag las Shirley: „Ik zal het schip officieel verlaten over 15 minuten.”

ten van de admiraal, meneer” zei hij. „Goed, dank je” zei de adelborst. Met een luide klap van de hakken groette de marinier weer, maakte feilloos rechtsomkeert en marcheerde weg.

Met een akelig hol gevoel in zijn maag opende Shirley het papiertje en las: „Ik zal het schip officieel verlaten over 15 minuten”. Het was ondertekend met een onleesbare krabbel, die geacht werd te zijn die van de admiraal.

In een oogwenk heerste er op het dek bij de valreep een en al activiteit, nadat de adelborst zijn hulpkrachten gemobiliseerd had om de admiraal van boord te krijgen. „Officieel”.

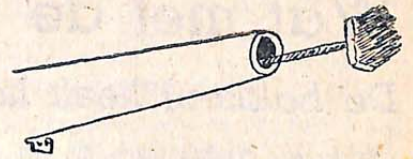
De commandant, eerste officier, officier van de wacht werden door een leerling in de looppas gewaarschuwd. Verder verscheen de hoornblazer aan dek, die een hoop wilde geluiden uit zijn signaal-hoorn liet komen, hetgeen betekende, dat de gewapende wacht en de stafmuziek aan dek moesten aantreden, onverwijd. De onderofficier van de wacht moest verder maatregelen treffen, dat de nodige seiners op het seindek zouden staan om allerlei vlaggen te hijsen en neer te halen bij het vertrek van de admiraal.

Toen dat allemaal klaar was, moest Shirley eventjes pauzeren. Zouden eigenlijk saluutschoten nodig zijn? Daar was hij niet helemaal zeker van. Gauw zijn pet afgenomen en het papiertje nagekeken, maar dat leverde niets op, er stond niets in over de noodzaak van saluutschoten: Hij greep de koe bij de horens en belde de eerste officier op: „Geen saluutschoten” bepaalde deze autoriteit. Een zucht van verlichting bij de adelborst, dat was tenminste één moeilijkheid uit de weg geruimd.

Nu was het dus tijd om het dek te inspecteren. Admiraals en commandanten kunnen een los endje op honderden meters afstand zien en deinzen er niet voor terug, om daarvoor de lagere in rang ter verantwoording te roepen. Met adelborsten, die ondergeschikt officier van de wacht zijn hebben ze helemaal geen medelijden. Dus liet Shirley allerlei kleine ongerechtigdheden uit de weg ruimen, de vlag was niet helemaal voorgehesen, om de een of andere geheimzinnige reden stak er incens een zwabber uit de loop van een der kanons, verder lag er wat stof en een paar luciferhoutjes op dek.

Intussen stelden de marinierskapel en de gewapende wacht zich automatisch op, op hun vaste plaatsen en een kleine conferentie tussen de adelborst, de commandant van de gewapende wacht en de kapelmeester, was genoeg om de laatste alle inlichtingen te geven, die ze nodig hadden.

Alles was nu keurig voor elkaar, de adelborst deed zijn schone handschoenen aan en wachtte op de dingen, die komen zouden.

..... stak opeens een zwabber uit de loop van één der kanons.

De commandant van het vlaggeschip kwam aan dek, keek kritisch rond. Blijkbaar was alles in orde, want hij zei alleen maar „goed” toen Shirley zich meldde om te zeggen, dat alles in orde was voor het vertrek van de admiraal.

Allen stonden op hun posten en de commandant ging aan de voet van de trap staan, waar langs de admiraal naar beneden zou komen. Toen was het verder doodstil.

De admiraal verscheen op het sloependeck, geflankeerd door een staf-officier, de officier v.d. wacht en 2 onberispelijke mariniers en temidden van de doodse stilte, die aan dek heerste kwam de admiraal de trap af. Onder aan de trap hield hij even stil en bekeek alles met argusogen. Adelborst Shirley wist zeker, dat het kleine gaatje in zijn linkersok ook gezien werd.

Maar blijkbaar was de admiraal tevreden over de organisatie: De gewapende wacht presenteerde het geweer en de muziek barstte los met 2 roffels en een vrolijke mars. Terwijl

..... een ontzettend kwade blik op de sidderende adelborst!

de admiraal, begeleid door de commandant verder liep, keek hij de adelborst even doordringend aan en Shirley verbeeldde zich, dat er even een lichte glimlach op zijn streng gezicht verscheen. Alle hens bracht de voorgeschreven eerbewijzen en de admiraal groette terug; nu was hij op het bordes van de statietrap gekomen, het moment dus, waarop hij de vlag moest groeten *).

Maar hij groette niet. Hij stond stil, keek naar beneden. Dan richtte hij langzaam een koude, ontzettend kwade blik op de sidderende adelborst.

Even voordat deze flauw viel, drong de ontzettende gedachte tot hem door: Hij had vergeten de admiraals-sloep langs zij te laten komen!

*) Het groeten van de vlag bij het verlaten van het schip is een voorschrift bij de Engelse en Amerikaanse Marine. Onze reglementen kennen alleen de groet voor de vlag bij het aan boord komen. (Marine-redactie „Wapenbroeders”).

(Vrij naar een verhaal door William Onerson in U.S. Naval Institute Proceedings).

Hoe zijn de Amerikanen?

De schrijver van deze artikelenreeks, gekiekt tijdens het bezoek aan Honolulu.

Als opvarende van Hr. Ms. torpedobootjager „Tjerk Hiddes" is het mij mogelijk geweest enige indrukken op te doen van Amerika en zijn bevolking tijdens ons verblijf te Honolulu (Hawaii eilanden) en San Diego (Californië).

Deze indrukken hebben geenszins de pretentie volledig te zijn, aangezien daarvoor ons verblijf te kort was, maar in de volgende regels zal ik trachten zonder opsmuk datgene te beschrijven, wat ik in Amerika gezien en gehoord heb.

Het eerste wat iedereen zich nu natuurlijk afvraagt, is: Wat merkt men van de houding van het Amerikaanse volk ten aanzien van onze Indonesische politiek? Het is mij gebleken, dat de Amerikaanse politiek en het Amerikaanse volk 2 uiteenlopende begrippen zijn. De Amerikaanse politiek is niet onverdeeld gunstig geweest ten opzichte van de Indonesische kwestie en onze politiek is vaak zeer scherp aangevallen, weliswaar krachtig verdedigd door enkele onzer kundigste diplomaten, doch dit kon vele Amerikaanse politici niet tot inkeer brengen, omdat hun ten ene male een duidelijk beeld van de situatie ontbreekt. Onofficiële en verdraaide berichten rouleren door Amerika en werden op zo mogelijk nog sensationeler wijze weergegeven door de Amerikaanse pers. Dit heeft voor de mensen, die er zich ook maar enigszins in verdiept hebben, voorzover dit bij de in het algemeen oppervlakkige Amerikaan mogelijk is, de indruk gewekt dat er een complete oorlog aan de gang is en dat we daar vechten tegen een geordende staat, bestuurd door kundige Indonesiërs, dat we daar op onbarmhartige wijze onschuldige Indonesiërs doden waar we maar kunnen. De enige manier, om deze betreurenswaardige misverstanden uit de weg te ruimen is, de feiten zwart op wit onder de ogen van het Amerikaanse volk te brengen. Maar dan niet, zoals we dat tot nu toe hebben trachten te doen, doch op grootscheepse Amerikaanse wijze. Klamp alle grote sensatie-kranten aan en tracht de frontpagina te krijgen; laat een kundig journalist een stuk schrijven met de waarheid, die

klinkt als een klok, en de sensatie-kranten zullen een even sensationeel als ontnuchterend artikel in hun krant krijgen. Ik ben er van overtuigd, dat iedere Amerikaan, die belangeloos toeziet op deze kwestie, dan een beter inzicht in en oordeel over de zaak zal krijgen.

Ik gebruik echter expres de uitdrukking „belangeloos", want ik kan me ook niet aan de indruk onttrekken, dat enkele vooraanstaande Amerikanen zich bij hun critiek laten leiden door een mogelijk economisch eigenbelang.

En wat denkt het Amerikaanse volk in het algemeen er van? Wel, het Amerikaanse volk denkt er helemaal niet over. Ze weten nauwelijks waar Indonesië ligt, alleen Bali heeft een bekende klank in hun oren! En de Amerikanen, die er zich wel belangeloos voor interesseren, zijn het meestal niet met de Amerikaanse politiek eens en verklaren, dat de keuze van de Amerikaanse vertegenwoordigers in de Veiligheidsraad nu niet bepaald zeer gelukkig genoemd kan worden. De doorsnee Amerikaan interesseert er zich evenwel weinig voor en ook voor politiek in het algemeen.

Het volk kent de Nederlander alleen als de goedmoedige man, die in Nederland zijn klompen aan heeft en tussen de tulpen en molens doorloopt. En die in Amerika een zekere populariteit geniet, die hem bij de Amerikanen tot een welkome gast maakt.

Daarom leg ik er de nadruk op, dat de Amerikaanse opinie helemaal niet is, zoals wij dat denken. Wij worden daar niet met rotte tomaten bekogeld, in'egendeel, we worden daar ontvangen en onthaald op een wijze, die zijn weerga niet heeft.

Een ander hoofdstuk is de levenswijze van de Amerikaan. Deze is voor onze Nederlandse begrippen ontzaglijk oppervlakkig en gemakkelijk. Men leest in de krant liever een sappig verhaal over een moord, dan een nieuwtje op politiek ge-

bied of een daling in de „rubber", waarbij men niet geïnteresseerd is. Daartegenover staat, dat men wat eigen zaken betreft terdege op de hoogte is en alles, wat op die zaken van invloed is, bijhoudt.

In zijn vrije tijd gaat de Amerikaan liever naar een base-ball wedstrijd dan naar een goed klassiek concert. Sport viert hoogtij in Amerika, een goed sportman is een man van aanzien. Het aantal base-ball velden is ontelbaar, verder een onnoemelijk aantal tennisvelden, golf-links en rugbyvelden en dan treft men er nog meer ontspannende sporten, zoals rolschaatsbanen, ijsbanen, kegelbanen en meer van dergelijke sportinstellingen.

De gemakzucht van de Amerikaan is ook grenzeloos, hetgeen wel blijkt uit de „drive in" ca.eteria's en „install" bioscopen. Respectievelijk word je dus in de auto bediend of je rijdt met auto en al de bioscoop binnen en kijkt naar de film, terwijl je een luidspreker in je wagen krijgt.

De gastvrijheid en behulpzaamheid van de Amerikanen, zoals wij die hebben ondervonden, is geweldig. Iedereen bejverde zich om het ons zo aangenaam mogelijk te maken. In alle bioscopen was gratis toegang, hier en daar konden we tegen gereduceerde prijzen terecht, soms kreeg je in een restaurant iets voor je neus geschoven, dat je helemaal niet besteld had, maar dat was dan de milde gave van een andere restaurant-gast, of je werd door een Amerikaan ergens heen-gesleept en als je dan het lef had om zelf te betalen, werden ze nog boos ook. (De typisch Amerikaanse uitdrukking voor „ieder voor zichzelf betalen" is dan ook: „going Dutch").

En hier zal ik dan ophouden. Ik heb niet getracht een volledig beeld van Amerika te geven.

Ik heb alleen enkele los van elkaar staande indrukken gegeven, die mij daar verwonderden en die voor mijn wapenbroeders in de Oost mogelijk vrij onbekend zijn. En juist omdat zij onbekend zijn, breng ik ze in dit artikel onder Uw ogen „tot leringhe ende vermaeck".

G. W. Bakker,
Ltz. II KMR.

New York, stad van wolkenkrabbers.

Wapenbroeders

In de buitenhaven Willemsoord van Den Helder heerst verhoogde activiteit. Sinds kort zijn hier grote zandzuigers aangekomen voor de uitbreiding van de Rijkzeehaven.

De keuze voor de marinebasis, waarvoor men zich na de bevrijding geplaatst zag was geen gemakkelijke, doch na diepgaande studie heeft de regering tot het plan-Nieuwediep besloten. In de basis zullen de schepen niet alleen een veilige ligplaats moeten vinden, doch men zal moeten beschikken over werkplaatsen om turbines, ketels, motoren enz. te repareren, onderhoud te geven aan geschut, vuurleidings-, radar- en radio-toestellen. De basis moet beschikken over woongelegenheden voor het gehuwde personeel, sportvelden, recreatiegelegenheden enz.

Een tweetal argumenten hebben vooral zwaar gewogen: in de eerste plaats wordt in Den Helder geen kostbare bouw- en cultuurgrond opgeofferd, hetgeen elders overal wel het geval zou zijn.

Het wad ten Zuid-Oosten van Den Helder — de Zuidwal — zal gedeeltelijk worden weggezogen. Om de aldus ontstane basis heen wordt het terrein opgespoten, waarin kaden, pieren enz. zullen worden gebouwd.

In de tweede plaats was het Nieuwediep sedert de Napoleontische tijd de marine vredesbasis, waar in de loop der jaren, werkplaatsen, dokken enz. gebouwd werden, die in de toekomst alleen maar up to date moeten worden gehouden.

Met de „uitbreiding van de Rijkzeehaven” zoals het project officieel heet zal wind en weder dienende een 5-tal jaren zijn gemoeid. Begonnen wordt met het aanleggen van het westelijke deel van de nieuwe havenkom en gelijktijdig met de geleidelijke uitbreiding van de waloutillage.

*

Per speciaal K.L.M.-toestel vertrok op 13 Juli j.l. een ploeg duikers van de mijnen opruimings dienst der Koninklijke Marine naar Bari in Italië.

Onder leiding van de luitenant ter zee van speciale diensten der tweede klasse J. P. H. Huijskens zal deze ploeg trachten de wrakstukken van de verongelukte constellatie „Roermond” te bergen.

*

Z. K. H. Prins Bernhard heeft op 13 Juli j.l. een vaartocht gemaakt op de Oosterschelde met Hr. Ms. onderzeeboot „Zeehond”. Deze tocht werd eveneens meegemaakt door de bevelhebber der zeestrijdkrachten, vice-admiraal jhr. E. J. van Holthe.

In de Amsterdamse haven meerde Maandagmorgen 18 Juli j.l. de „Empire State”, het 6.000 ton metende Amerikaanse opleidingsschip voor de handelsvloot, van de zeevaartschool te Kingspoint (New York), met aan boord vice-admiraal Herbert F. Leary, de directeur van genoemde school.

*

Tussen 29 Juli en 3 Augustus brengen 3 Amerikaanse oorlogsschepen een bezoek aan Nederland. Het zijn de zware kruiser „Columbus” en de torpedobootjagers „Robert” en „Chare”. Voordat de schepen in Nederland komen, hebben zij een kruistocht gemaakt door de Noord-Europese wateren, waarbij de verschillende hoofdsteden werden bezocht.

Gedurende de periode van 10 t/m 16 Juli 1949 werden door de Koninklijke Marine, tengevolge van vijandelijke acties, geen verliezen geleden.

In de Zuid-Chinese zee, ten Noord-Westen van Luzon, zijn op 18 Juli vlootmanoeuvres begonnen van de Amerikaanse vloot en luchtmacht.

Deze gecombineerde manoeuvres, waaraan door ten minste een half dozijn oorlogsschepen wordt deelgenomen, zouden op zijn minst 14 dagen duren.

*

Met ingang van 1 Juli 1949 zijn bevorderd tot kapitein ter zee: de kapitein luitenant ter zee dr. M. W. Mouton en kapitein luitenant ter zee jhr. A. van Foreest.

Tamboer!

*Tamboer! — hier, op de tafel,
en tetter op die kale hoorn!
ik tel tot drie. . . ja, voorwaarts
looppas, stormloop, en val aan!
het is de enige manier om
dat onzalige domme snavel-
gekwetter van je maatjes
van de baan te blazen!*

*Tamboer! — wees stil. Geef acht!
wordt nu niet kwaad en laat ze
razen met hun slappe praatjes,
bedwing toch eens die toorn. . .
dat is een nuttig soort gebod
om 't klagelijk soldatenleven
een minder „hot” en dragelijk
zachte „swing” te geven.*

*Tamboer! — kop op! laat vrij
je hoorn en hart weer glimmen!
Kijk niet te sterk naar „stand”
van „half-ontwikkelde” buitenkant,
je motto zij: dat de zo klein-
onnozelen in kwaliteit van
„binnenwerk” solider zijn
dan de belezen slimmen!*

*Tamboer, voel je nu spijt,
maar ben je ook genezen?*

*Tamboer! — vooruit, ja, nu meteen:
die ouwe parademars nummer één!
Ta-rà-tata-tata-tàà*

E. Land,
Marn. I.